Ve středu 15. listopadu 1944.

T. SK.
Zemské museum,
Praha II,
Václavské nám. 1700.

60 HALÉŘŮ

Časopis radostného mládí | Číslo 23 • Ročník II.

PRVNÍ ŠICHTA ČLOVĚKA-STUDENTA

„Crrrrrr . . ."

Zpropadený budík! Zvoní a poskakuje na skleněné podložce nočního stolku jako divý. A zrovna mě vyrušil z takového krásného snu! U tabule „koupu" matikáře. Představte si, a on neznal vzorec pro výpočet odloženého důchodu dočasného.

Protírám si oči, mžourám na budík, a safra, teprve pět hodin. To si ještě nechám aspoň do sedmi snít o matikáři.

Obracím se na druhý bok, ale už je tu maminka a třepe se mnou: „A co, do práce, nic?" I pro krindapána! Já docela zapomněl, že dnes jdeme na první šichtu! Vyskakuji z postele a zapomínám na matikáře. Navlékám připravené montérky, zatím co maminka připravuje do bandasky kávu a čtyři krajíce chleba, neboť za 8 hod. práce na čerstvém vzduchu se chce mladému tělu jíst, říká. V půl šesté vyběhnu z domu a po cestě zapískám na Jiřího. Ten dojídá snídani ještě po cestě. Společně dojdeme až k bráně železáren, kde čekají už kamarádi. Před šestou, neboť v šest se začíná „ranní směna", hlásíme se u vrátného a železnou branou vcházíme do svého nového působiště. Všude se válejí obrovské hory železa, celé konstrukce mostů, pilíře, podstavce z lité oceli. A na každém kusu železa, odlitku, traverse je žlutou barvou napsáno číslo, jakási značka. Z blízké kovárny se ozývají těžké rány bucharů, až se nám zachvívá zem pod nohama. Přecházíme kolem paty továrního komínu, díváme se na jeho zakouřený vršek a točí se nám z té výšky hlava. Tamhle zase pás kolejnic mizí tajemně v jakémsi převelikém hangaru se železnými posouvacími vraty. A mezi tím vším se pohybují lidé v umaštěných montérkách; lidé — hrdinové.

Přicházíme na své pracovní místo. Do útulných šaten odkládáme kabáty, jídlo a bereme každý své nářadí. Někteří lopatu, jiní krumpáč. Dáváme se do práce. Z počátku to nešlo, jak jsme si mysleli, mnohému naskočil i puchýř a mnohá záda zabolela. V 10 hodin je pracovní přestávka. V dělnické jídelně, vykládané kachličkami a za dubovými stoly, nám chutnalo přenáramně. Druhá půlka šichty uběhla lépe. Než jsme se nadáli, byly dvě hodiny. Sháníme se po vodě, abychom se trochu umyli a někdo nám ukázal dělnické umyvárny. Krásné sprchy, studená — teplá voda, všude samé kachličky; divíme se, jaká tu vládne čistota. Bylo to snad očekávání dobré! Tak první šichta už je za námi!

A když jsme později dostali první výplatu, pocítili jsme u srdce hřejivý pocit, že tyto peníze jsou vydělány našima vlastníma rukama, a nejen to, ale jsme i lidmi, kteří něco znamenají.

Radomír Peňáz, Moravská Ostrava.

Kresba: Čermák.

Zničený Salzburg

- Pumy dopadají na kulturní střediska Evropy. — Angličané a Američané si dobývají truchlivé slávy. — Pumy na Mozartovo město. — Zničený Mozartův dům. — Salzburská zvonková hra oněměla. — Neocenitelné kulturní poklady v městě nad Salzou navždy zničeny.

Angličané a Američané vedou proti Evropě a dnes v nejsilnější formě proti Říši teroristickou leteckou válku. Boří nejen výlučně civilní objekty, činžovní domy, nemocnice, ozdravovny, ale i kulturní památky, kostely, obrazárny, domy velikých Evropanů, hřbitovy. Kolik drahocenných kulturních památek bylo navždycky ztraceno! Kolínský dóm, universita v Bonnu, rodný dům Goethův ve Frankfurtu, úmrtní dům Goethův ve Weimaru, památné chrámy ve Florencii, Monte Cassino, šikmá věž v Pise a nepřehledná řada jmen stojí napsána na obžalobě proti Americe a Anglii.

Mozartovo město S a l z b u r g, kouzelné a romantické město nad Salzou, zůstávalo ušetřeno do posledních dnů, ale i na jeho drahocenné skvosty sáhla krvavá ruka leteckých pirátů. Kdo slyšel o salzburských četných kulturních a uměleckých památnicích, které připomínají Mozarta a Haydna, kdo jen jednou v životě viděl všechny jeho barokové stavby církevních knížat, mihajících nádheru, kdo sám prožil zasněné uličky a romantický pahorek s hradem uprostřed města a všechna ta lidským očím vystavená kouzla, vyslechne s největším rozhořčením a s bolestí v srdci truchlivou zvěst, že mnohé z těchto kulturních hodnot byly pumami navždy obráceny v trosky.

MOZARTŮV DŮM ROZBOŘEN.

Rodný dům Wolfganga Amadea Mozarta, v němž mladý umělec vytvořil svá nesmrtelná hudební díla, je v sutinách. Seminář Leopolda Mozarta při říšské škole Mozartea, umístěný v tomto domě, bude jistě obnoven a také Mozartova hudba bude nadále blažiti posluchače, ale budova, stěny, posvěcené Mozartovým duchem, jsou navždy ty tam. Každé další slovo obžaloby tváří v tvář této otřásající skutečnosti je zbytečné, neboť hanebný čin mluví sám za sebe.

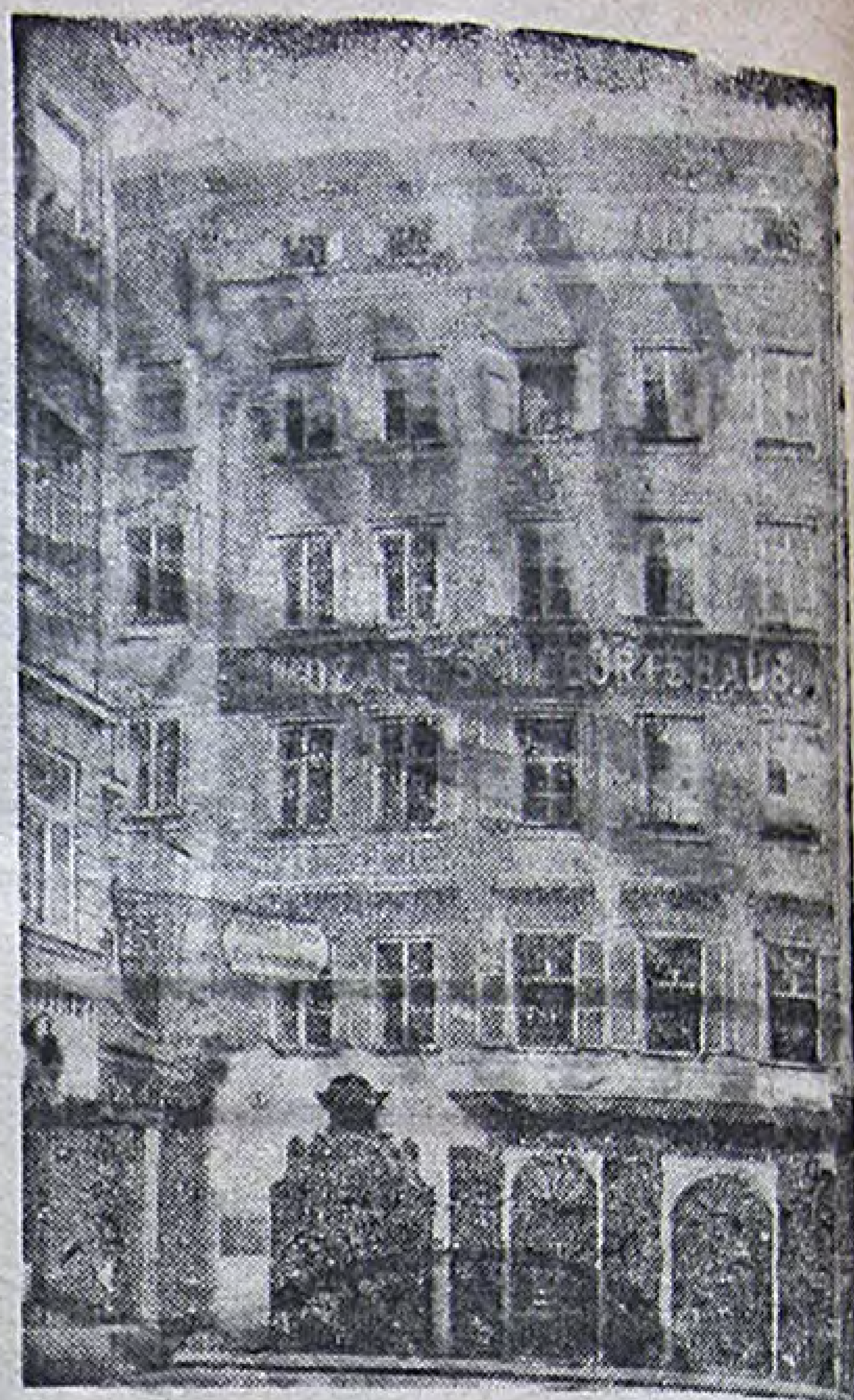
CO NEZNIČILY PLAMENY...

Osmiboká kupole proslulého salzburského dómu, mistrovské dílo raného baroka, byla jedinou pumou načisto stržena. 16. září 1859 vypukl v dómě nepozorností dělníka, zaměstnaného při obnovovacích pracích požár, který se šířil se zuřivou rychlostí a v hodině zahalil celou střední loď od průčelí až ke kupoli v jediné moře plamenů. „Lucerna se zlatým křížem hořela jako maják až do východu slunce," praví se o tom v staré kronice. Co se však tehdy nepoštěstilo nenasytnému živlu, totiž zkáza kupole, to vykonala v pouhé vteřině puma anglo-amerického teroristického letce. Co tehdy nepohltily plameny — nádherné fresky, oltáře, chórové lavice, varhany a nezměrné umělecké poklady — leželo naráz v troskách.

„JEN POHLEDNICOVÉ HARABURDÍ..."

Někdejší Městská nemocnice, jeden z nejvýznamnějších památníků profánní architektury v Salzburgu, světově proslulý brod pro koně a idyla starých domů, jakou náladovější sotva lze kde najíti, to vše leží zpustošeno v troskách. Zničena je také neméně proslulá salzburská zvonková hra, která po prvé zazněla před čtvrt tisíciletím a od té doby přitahovala zvědavce z celého světa. Od 16. října 1944 je jasný zvuk těchto zvonků němý...

„Romantické pohlednicové haraburdí!" — tak americký president Roosevelt nazval před nedávnou dobou stavební a kulturní památníky, které představují svatyně všech Evropanů a které nyní byly také v Salzburgu na všechny časy zničeny. S takovým názorem na cizí umělecké památky shazovali anglo-američtí teroritičtí letci své pumy a dobyli si tak truchlivé slávy, že vykonali „hrdinský čin", pro který tak mnohý Američan a tak mnohý Angličan sám bude míti sotva jiné ocenění než nechápavé zavrtění hlavou...

Rodný dům W. A. Mozarta. — Snímky Transocean.

Němečtí chlapci odpovídají na letecký teror, jenž byl nyní v ještě silnější formě rozpoután nad jejich domovinou, zvýšeným klidem. Jsou i nadále na všech místech, kde mohou pomáhat čelit hrozné letecké válce.

Zajatý major od Arnheimu

Kromě kalhot a šedivého vlněného svetru neměl na sobě již nic anglický major Ronald M., když se dostal do německého zajetí. Ani obvyklou baskickou čapku neměl. Byl velitelem jedné skupiny anglických padákových myslivců, kteří se snesli v týlu německé fronty u Arnheimu, a měl tu smůlu, že byl svým kluzákem vysazen právě na umělé jezero, jež pro předvídané případy bylo vytvořeno obezřetnými německými vojáky. Plaval zoufale o svůj život a tak musel strhnouti se sebe nejdříve padák, pak těžkou, vatovanou bluzu s velikými kapsami, kde měl schováno střelivo, zásoby a různé pomůcky. Musel se zbaviti i těžkých bot, ale přes to byl již blízek konečnému vyčerpání, když jeho bosé nohy narazily na pevné místo, kde mu voda sahala k prsům, takže v případě nebezpečí se mohl potopiti pod hladinu. Na břehu se již mezitím ozvaly první výstřely na znamení toho, že úmysl anglických parašutistů byl rozpoznán a že německá obranná opatření vstoupila okamžitě v činnost. I když jeho postavení nebylo na žádný způsob příjemné, přesto ho uchránilo od osudu jeho mužů, kteří přistáli na pevné půdě, shromáždili se, ale pak byli obklíčeni německými hlídkami a vedli nyní boj bez jakýchkoliv vyhlídek na úspěch.

Tady muselo něco selhati! probleskio mu hlavou. A neměl nepravdu, ačkoliv jejich nasazení bylo promyšleno do nejmenších podrobností a mnohokrát vyzkoušeno na cvičištích u Oxfordu v Anglii. Avšak to byl právě ten rozdíl, že doma, v Anglii, to byly pouhé manévry, ale tady bojovali proti skutečnému nepříteli, jenž byl tvrdý, houževnatý a zkušený z četných vítězných bitev na téměř všech bojištích současné války. On i jeho vojáci sice vůbec nevěřili pověstem o unavenosti Němců válkou, neboť zprávy z invasního bojiště ve Francii a z Italie zněly zcela jinak — vždyť tam i přes svoji nespornou převahu jak na lidech i materiálu — museli Anglo-Američané vykoupiti každý získaný metr půdy hekatombami mrtvých a potoky krve. Přes všechno to však byli nesmírně překvapeni okamžitou a rychlou reakcí, kterou odpověděli němečtí vojáci na anglo-americký útok.

Když major Ronald M. strávil již 4 hodiny ve vodě a hluk boje konečně slábl, rozhodl se doplavati za ranního svítání na břeh a vyhledati své lidi. A tak se potuloval po plné dva dny neznámou krajinou jako honěná zvěř, bez pevného cíle, jsa nucen skrývati se každým okamžikem před pochodujícími německými oddíly a hlídkami. Častokrát mohl pozorovati, jak němečtí vojáci odvádějí poražené muže z jeho oddílu na shromaždiště zajatců a s údivem pohlížel na strhané rysy, roztrhané uniformy a nesmírnou skleslost svých bývalých podřízených.

Třetího dne, když jeho hlad se stával pomalu již nesnesitelným, rozhodl se, že se musí něco státi. Pojal zoufalý plán. V kapsách jeho kalhot bylo ještě několik vejčitých ručních granátů. Připlížil se k silnici, vyčkal, až jelo kolem osamělé nákladní auto, a pak vrhl své granáty pod kola německého vozu. Výbuch rozmetal automobil na tisíc kusů, ale s ním — majorův obličej se stáhl ve výraz nesmírného zděšení — i těla četných britských vojínů, kteří upadli do německého zajetí a byli nyní odváženi na shromaždiště zajatců.

Před vyslýchajícím německým důstojníkem sedí zhroucený muž. Apaticky a slabým hlasem odpovídá na kladené otázky německého důstojníka a je na něm viděti, že ho již válečné dění vůbec nezajímá. Po svém zajetí měl příležitost, když byl odvážen k výslechu ke štábu divise, spatřiti mrtvoly svých mužů, viděl široko daleko po celém okolí roztroušené trosky nákladních kluzáků, jejichž posádkám se nevedlo o nic lépe nežli jeho vlastním lidem a nemohl zapomenouti na dlouhé zástupy prchajícího obyvatelstva. Plačící ženy vlekly namáhavě ubohé zbytky majetku, rozbitého bombami anglo-amerických teroristických letců a granáty těžkého lodního dělostřelectva a mužové mu hrozili zaťatými pěstmi. Za co bojoval? Pro jaký cíl byly přineseny tyto obrovské oběti? Nikdo ho nerušil v jeho pochmurných myšlenkách. Když mu pak německý důstojník naznačil, že jeho výslech je u konce, pronesl k německým důstojníkům, stojícím kolem, velká, pravdivá slova: „Tyto oběti nemůže v Anglii nikdo odpověděti!"

E. L.

Mladí vítězí

V Přerově chlapci ze Služby mládeže dobývali titulu správných kluků

…no vítěz zkoušek zdatnosti správných …i v Přerově, kamarád Zdeněk Baďura.
Snímky: Kuratorium.

Smutný den. Venku prší. Přesto, je neděle, vypadá všechno všedně …mutně. Jedoucí povozy vystřikují …elké výše vodu ze zablácené vo…ky. Není to zrovna příjemné pro …dé kamarády, vykračující po …dníku a hovořící vesele a rozra…těně o něčem, co bylo pro nás, …hodilé chodce, doposud tajemstvím. … vůbec, jak bylo patrno, nevadí, … prší. Právě tuto smutnou neděli …dá prvních padesát kamarádů …ušky zdatnosti, aby dokázali, že … hodni toho, stát se příslušníky …roužku Správného kluka v Pře…ě a mít tak otevřenou cestu do …ní organisace mládeže — vzor…ch rojů. Naše zvědavost nám ne…a, abychom nenásledovali chlapce … jejich malého království. Je jím …na školní učebna a tělocvična. …k jsou majiteli a ctiteli celé …mé boží přírody.

Vcházíme do prostorné a vážné …dovy. U vchodu nás zastavil malý …čina, sotva 12letý (o němž jsme se …ději dověděli, že je hlídka) a ptal … nás zdvořile, co si přejeme. Dívá… se překvapeně jeden na druhého. …tím klučina odbíhá a ihned se …cí s poněkud starším hochem …rého nazývá kamaráde vedoucí) …vysvětluje mu, že jsme sem přišli …evíme, co chceme. Abych zachrá… situaci, prosím toho pana vedou…o, zdali bychom se mohli podívat, … tam ti chlapci kutí, že by nás to …malo. Bylo nám mile vyhověno. … nepotřebujeme naše novinářské …kazky.

Vcházíme do nitra budovy. Služba …chodu stojí v pozoru a zdraví. …dé tváře chlapců a jejich živost, …cenost ale přesto bezvadná ká… nás provádí světem mladých. …pomínám si, když my jsme byli …dí. Ne. Neměli jsme takové mož… sdružovat se v jednotný kádr, …porovaný dokonce státem, pěsto… své chlapecké kamarádství a žít …dem veselým, být ne bezstarost…, ale přitom nezapomínat na své povinnosti k domovu a národu. Dnes má mládež jiné možnosti. Jiná doba — jiný život. Ale žijme dnešní svět.

Prostorná třída uvítala nás svým jasným prostředím. Před několika lety zde seděli naši otcové. Dnes zde sedí mládež. Zde se rodí z mladých kamarádů noví vedoucí. Chlapci nás vítají svým pěkným pokřikem. Je nám vyhrazeno místo. Sezení pokračuje. Hoši zpívají svůj slavnostní pochod na zahájení jejich malé olympiady. Tváře hoří nadšením. Vedoucí jim vykládá o cti mladého člověka. Současně jim slavnostně oznamuje, že dnes se skládají zkoušky zdatnosti. Předčítá jim formuli chlapeckého slibu čestnosti a hoši s neuhasínajícím nadšením slibují, že budou čestně zápolit, což potvrzují svou chlapeckou ctí.

Po zápisu se hoši dělí na dvě skupiny. Jedna skupina odchází do tělocvičny, druhá zůstává ve třídě. Nás zajímalo, jak jsou chlapci tělesně zdatní a proto jsme se vydali ihned za nimi do tělocvičny.

Bronzová těla hochů, kypících zdravím, mihají se kolem. Hvizd píšťaly vedoucího rozťal vzduch. Vypjatá těla a již vše stojí nehybně na svých místech. Další povel a než by člověk řekl „švec", stojí chlapci v pěkně vyřízené řadě. Cvičení začíná. Tělovýchovná část zkoušek zdatnosti je zahájena Hoši se rozbíhají po celé tělocvičně. Z každého koutu se vynořuje nějaké nářadí a všechno je v několika okamžicích rozděleno po celém sále.

U každého družstva stojí vedoucí. Cviky odvahy, síly a mrštnosti našich chlapců nás velmi příjemně překvapily. Jsou to přece správní kluci. Můžeme se na ně spolehnout.

Také ve třídě, kde hoši prováděli další část „duchovní", je živo. Chlapci dnes již vědí, kdo to byl svatý Václav, Bedřich Smetana, zrovna tak jako Mikoláš Aleš neb Jaromír Erben.

Odpoledne vidíme opět tutéž prostornou třídu, jenže krásně vyzdobenou k slavnostnímu aktu. Vedoucí stojí před chlapci: prohlašuje vítěze. Je jím sotva 13letý Zdeněk Baďura, příslušník Kroužku Správného kluka v Přerově. Slavnostní to byla chvíle pro tyto chlapce. Dnes se mnohým z nich dostalo prvního vyznamenání v životě. Ano. Musíme je podporovat a půjde to. Takovou mládež chceme mít a také ji mít budeme. Za tím stojíme.

S písní na rtech se rozchází rozradostnění kamarádi do svých domovů, aby druhého dne nastoupili opět do svých školních lavic, za svůj pracovní stůl neb stroj.

Chlapci, bylo to hezké.

Zdeněk Koplík.

VÁŽNĚ O DNEŠKU.

Myslím, že žádný časopis nebyl tak oblíben, jako je náš milý „Správný kluk". Vím, k jakému cíli chce dospět a proto také znám jeho cestu a kráčím v jeho šlépějích. Tak jako zlínský budovatel Tomáš Baťa řekl: „Nežebrejte, vzdělávejte!"" A opravdu. Česká mládež nebude a také nesmí nikdy žebrat, nýbrž se bude vzdělávat, a kdo nebude moci se studiu věnovat, bude alespoň dobrým a řádným pracovníkem. Vím, že v této době nelze se věnovati studiu v takové míře, jako v době míru. I když však budeme o něco chudší, budeme si alespoň vědomi, že žijeme jako lidé a budeme se snažit každému pomoci v nouzi. Vím, a rozumím tomuto výňatku z Baťovy řeči: „Jako nelze být zdravý mezi nemocnými, tak také nelze být šťastný mezi nešťastnými," a proto aspoň ti vzdělanější a inteligentnější budou pomáhati těm, pro něž doba připravila jiné a závažnější úkoly, než pracovat na sobě. A tak bude žíti český národ ve spokojenosti, vzdělanosti a jistotě.

Tímto dopisem chci vám vyjádřit, jak čeští chlapci milují svůj časopis, který je vzdělává, vede a poučuje ve chvílích, kdy je toho nejvíce zapotřebí.

Jiří Janík, Zlín, oceněný IV. cenou v soutěži Správného kluka: „Jak se časopis líbí a nelíbí."

JAK SE NÁM VEDE...

Na první stránce v dnešním čísle jste četli článek našeho kamaráda Peňáze z Moravské Ostravy o jeho první šichtě v železárně. K jeho dopisu se vracíme krátkým dopisem Drahomíra Hurta z Brna, kamaráda z ročníku 1927, který o svém zařazení do zbrojního podniku píše: „Byl jsem nasazen jako jiní moji kamarádi a vidím v našem zbrojním podniku nejlépe, jak je každé pracovní síly třeba. Jsem v závodní kuchyni. Není to podřadna práce, jak by se někdo mohl domnívat, ale práce stejně důležitá, jako kdybych stál někde u pracovního stolu či soustruhu. Starám se s třemi kuchaři o žaludky několika set dělníků — já mám na starosti rozdílení jídel mezi své stejně staré kamarády Dělám svoji práci rád a stejně i všichni moji kamarádi. Rozmlouváme často o svém nasazení a všichni se shodujeme — nebude nám škodu."

KAMARÁDI NEOPOUŠTĚJÍ.

Potěší každého, kdo si přečte o svých kamarádech, jak chápou kamarádství jako nejvyšší přikázání. Dnes necháváme promlouvat o kráse chlapeckého kamarádství skutek z Jehnic na brněnském okrese: Nejmladšímu příslušníku kroužku Správného kluka a Služby mládeže zemřela maminka. Otce ztratil ještě než se narodil. Kamarádi z jeho kroužku se usnesli, že mu pomohou a provedli nejen mezi sebou, ale i mezi spolužáky a ostatními kamarády ze Služby mládeže peněžní sbírku, která vynesla větší částku. Chlapci částku odevzdali strýci, který se jejich mladého kamaráda ujal. Řekněte, není to pěkné? Neplní tito chlapci nejlépe, co si všichni Správní kluci slibují: „Neopustíme se ani v radostech ani v starostech."

ŠKOLA NEJMLADŠÍCH CVIČITELŮ.

Stálé výcvikové tábory Kuratoria pro výchovu mládeže Čeperka u Unhoště a Protivínský zámek jsou nyní ve znamení školení nejmladších cvičitelů pro Službu mládeže. Mnoho starších vyškolených kamarádů se zařadilo do zvýšeného totálního válečného nasazení celého národa. Služba mládeže v celém Protektorátě je však prováděna dále a proto nesmí chybět ani dostatek vedoucích. Při provádění Služby v nižších jednotkách (rojích, družinách) se již velmi dobře osvědčují i mladí chlapci službou povinní. Postupně jsou tito nejmladší cvičitelé z celých Čech a Moravy povoláváni do 14denních výcvikových táborů a tam je jim poskytnut praktický výcvik pro budoucí úkoly. Tito mladí cvičitelé nejsou méně hodnotní než starší kamarádi, kteří svědomitě plní svoje povinnosti na frontě práce. V některých případech si získali mladí vedoucí, protože se dovedou nejlépe vžít do chlapecké duše, plné důvěry a obliby u svých stejně starých kamarádů. Celý program těchto táborů pro nejmladší cvičitele, pocházející většinou z řad studentů a učňů mezi 14—18 lety, je zaměřen k praktické přípravě pro provádění Služby mládeže. Toto opatření není jen východiskem ze současných poměrů, podmíněných zvýšeným soustředěním sil k totálnímu válečnému nasazení, ale také důsledným plněním zásady, že mládež má být vedena mládeží.

Příběh jedné noci...

JIŘÍ BENEŠ

Snad se vám, kamarádi, bude zdát ten nadpis trošku divoký nebo dokonce i hodně otřepaný, ale co naplat, když tak dobře vystihuje příhodu, kterou jsme skutečně prožili. Neřeknu vám, kde to bylo, ani kdy to bylo, protože všichni účastníci tohoto dobrodružství dosud žijí mezi námi (koukněte na něho, zrovna šeptá jeden z nich a nahlíží mi do papírů, málem by byl napsal, že jsme všichni dávno mrtví!) a jak jest vidět, jsou značně zvědaví na to, co jsem s Dušanem, Sambo zvaným, tenkrát zažil.

Na levé straně byl vysoký, skalnatý výběžek, se zříceninou kdysi slavného hradu, vpravo ještě vyšší, zalesněný kopec. Uprostřed údolí bublala říčka, malá, ale s ledovou vodou, krásnými pstruhy, ostrůvky, kameny, hrázemi, úzkými lávkami, inu — úplný prales. A tam, kde se říčka maličko, opatrně uhnula starému smrku, stál náš tábor. Osm stanů, postavených do polokruhu, malých, ale přece tak krásných — krátce. — náš celoměsíční domov.

Ale ani zde jsme nebyli sami. Asi tisíc metrů od nás se usadila skupina děvčat. Po celý den byl k nám slyšet zpěv, křik, — až se naši kluci bouřili, že oni musí stále něco dělat a že si nemohou jít dívčí tábor prohlédnout.

„Počkejte, až přijde večer," pochechtával se vyčouhlý Dušan, jinak Sambo zvaný. „Však ony ztichnou!"

Skutečně!

S prvním závanem chladnějšího větru umlkal v dívčím táboře smích. S prvním závojem mlhy utichly, nyní již jen tlumený zpěv a jen občas bylo slyšet, jak spolu děvčata, která právě držela hlídku, hovořila.

A Sambo se stále smál.

„Něco není v pořádku," šeptal mi Zdena, když jsme po večerním nástupu seděli na lavičce před stanem: „Dušan něco kutí! Jen se podívej!"

Měl pravdu. Dušan seděl na okraji lesa s několika chlapci z jeho skupiny a něco si vyprávěli. Muselo to být opravdu zajímavé, protože Sambo rozhazoval rukama, vykládal, vrtěl hlavou, kroutil očima, poskakoval a opatrně se rozhlížel.

Konečně vstali!

Dušan se pomalounku dokolébal k nám. „Jirko," povídá nevinně, „přesvědčoval jsem kluky, že je to známkou odvahy a statečnosti, když se dobrovolně přihlásí na hlídku..."

„Aha!" já na to. „A chceš jim jít příkladem vstříc, co?!"

„No," vykrucoval se Dušan, „to zrovna ne, ale tadyhle kluci se hlásí na hlídky!" Mávl rukou dozadu, kde stálo pět kluků s vykulenýma očima.

„Dobře, dobře," honem jsem přikyvoval, aby si to zatím nerozmysleli, „bude to od nich skutečně hezké! Tak, ještě si dojděte pro seznam dnešních hlídek, ať to mohu přepsat!"

Kluci šli. Pomalu a bylo vidět, že zrovna moc nadšeni nejsou. Rychle jsem přepsal jména, zahnal s Dušanovou pomocí poslední

vytrvalce do stanů, prošli jsme táborem, kuchyní, hlídka nám popřála — hodně štěstí ve spaní, — jak se u nás od pradávna přeje, dotekem ruky jsem vyzkoušel, je-li můj stan dobře napjat a Sambo mi poklepal na rameno.

„Dobrou noc."

Ach, jak sladce se usíná po celodenní dřině v domečku se střechou z plachtoviny, jíž prosvítá nažloutlé světlo vycházejícího měsíce...

Řeka tiše zpívala svoji věčnou píseň, prohnilý pařez nahoře na skále tajemně zasvětélkoval. Od hradní věže zanesl větřík do údolí několik tónů veselé písně, vyplašená sova zahoukala...

• • •

Buch, buch!!

Ale, — —! Co — spím, nebo snad..

Buch, buch, buch!

„Jirko! — Vstávej!"

Vyskakuji.

„Co je? — Kdo to zase..."

„Tady hlídka," šeptá ustrašený hlas, „Jirko, je zde vedoucí dívčího tábora, a chce..."

„Hrome! Něco se stalo!"

Ráz, dva, tři, takové samočinné pohyby. Boty, svítilnu a pěkný, ohlazený klacek do ruky. A vystrkuji hlavu do ostrého kužele světla, vycházejícího z lampičky poděšené hlídky.

„Zhasni to," zasyknu. „Kde je to děvče..?"

„Tam!"

„Ale?!!!"

Hezky ve stínu, ba skoro přilepena na kmenu vysoké borovice, stála pobledlá, udýchaná vedoucí.

„Prosím vás," vyskočila, „poběžte honem k nám! Okolo tábora běhá nějaký chlap se sekyrou a hrozí nám, že všechny pobije!"

„Heureka! Konečně nějaké dobrodružství! To musí Dušan se mnou," pomyslím si. A otáčím se na hlídku: „Zavolej..."

„Pospěšte si, honem," úpěnlivě pobízí dívčí vedoucí, „nebo tam děvčata umrou strachy!"

„Dobrá," ušklíbnu se trošku škodolibě, „když se Sambo ani při tomhle křiku nevzbudil, tak ať hezky spinká až do rána!"

„Kdo?" diví se dívka.

„Ale — vida, já docela zapomněl! Tak pojďte..."

Několik minut ostrého klusu. To znamená, že mám rozbitý loket, odřené čelo a nejméně šest prstů i s podrážkou úplně rozmetených, přelámaných a zničených. Mimoto — baterie je vypotřebována, právě když přelézáme řeku po padlém kmenu, naposled zablikala.

„Tahle děvčata," vrčím, „jsou také jenom k zlosti! — Hm, vlastně ne, přece jen něco umí, — lívance! A jaké, imhm, až k nám voněly, že jsem neodolal — au, zase ta pravá noha, kdo ten les sázel, ten by zasloužil, ten by měl, — hrome, co by vlastně měl? Aha, ty lívance, no ovšem, voněly, nakonec je děvčata pekla pro celý náš tábor, to bylo přecpaných žaludků — —"

„Stůj!"

„Hleďme, už jsme tady," oddychuji, „tak, kde máte to strašidlo?!"

„Strašidlo," usmívá se sebevědomě jedna dívka, „jaképak strašidlo!" A opovržlivě dodala: „Takový docela obyčejný kluk! Tamhle je! Zavřeli jsme jej do jídelny, aby nám neutekl!"

Mračím se. „A to jste mne budily?!!"

„No," posmívá se druhá dívka, „abyste jej někam odvedl —"

„Jak to?"

„Pojďte se podívat!"

Jdu. Proč bych nešel, když už je ten člověk úplně zneškodněn, ne? Ale proč se všechny tak divně smějí?

Otáčím se.

„Že by.." Vedoucí již otvírá dvířka jídelny. Rozsvítí se lampička — — „Ach!" Dušan, Sambo zvaný! Zachmuřen sedí a dívá se do země. „Tady jej máte," štiplavě povídá jedno děvče.

Mlčím. Ale v duchu již dělám seznam trestů, ke kterým Dušana odsoudím.

Sambo vstává, zahanbeně proklouzne ven a upaluje k našemu táboru. Děvčata se vytrvale, významně pochechtávají.

„Dobrou noc," zašeptám. A ubíhám za Dušanem. Ten na mne čeká u lávky. „Víš, Jirko," omlouvá se, „já jsem je chtěl jen postrašit!"

„Hm! Ale, Dušane, člověče, proč ses dal chytit?! — Zrovna ty?!!"

„No," hlesne Sambo a očima bloudí v korunách stromů, „Jirko, byly to lívance! Náhodou jsem je našel, zapomněl jsem na všechno, jím, jím, tak krásně voněly, byly s jahodovou zavařeninou a se sněhem, cukr na nich..."

„Dušane," zašeptám a oči mi také bloudí v tmavých korunách, „a to jsi je snědl všechny?!"

Sambo místo odpovědi zajel rukou za bundu, vytáhl dvě voňavé, cukrem posypané placky, jednu mi podal a do druhé se zakousl sám.

„Ňam, ňam, ňam," neslo se mlaskání k jasnému nebi, až měsíček udiveně zamrkal.

Tak jsme tam seděli, pod opuštěným hradem, klátícími se borovicemi a vrzající rozhlednou, hezky svorně vedle sebe, oba poraženi, ale poraženi tou nejlepší, nejchutnější, nejsladší a nejvíce vonící zbraní, — lívanci!

Kresby: Motyčka.

František Smrček:

SOUPEŘI Z BETONOVÉ DRÁHY

Carla a Wiliho neznali v Monterigu jinak, než v bílé závodnické kombinéze. Oba na vyleštěné betonové silnici, která se táhla jako had kolem domků hnízda, kde lišky dávají dobrou noc, trenovali na dvouhodinovku na Avusu. Asi tři kilometry od Monteriga byli utábořeni v pacně sbitých stanových domcích na lesní mýtině, ale celý den nebyli k zastižení. Jejich eldorádem byla betonová silnice. Závodní vozy zatím ještě nezkoušeli. Ty přijdou ještě na řadu, protože jejich motor nesmí být do závodu v žádném případě udřen.

Carlo jezdil na Alfa Romeu, Wili na Mercedes, oba neporazitelní soupeři na betonových drahách, jejichž jméno znali po všech zemích Evropy, ale kamarádi a druhové v soukromí, které nikdo nedostal od sebe. Oba trenovali společně odděleně od svých závodních mužstev. Nejdříve se oba závody bránily a hlavně vedoucí závodních mužstev nechtěli připustit, aby ti dva se dostali tak blízko k sobě, ale to neznáte Carla ani Wiliho. Postavili si hlavy a vyhráli!

Dvouhodinovka na Avusu byl nejvrcholnější závod podzimní sezóny. Zatím co v loňské sezóně měl více vítězství Carlo, takřka nepřemožitelný, letos získával jedno prvé místo za druhým Wili. A Carlo nezáviděl, ale vsadil se, že dvouhodinovku na Avusu vyhraje on. Wili sázku přijal. A jaká to byla sázka! Ten, kdo prohraje, vzdá se své závodnické kariéry, usadí se v domově svého druha a převezme na sebe všechny obchodní starosti — oběma totiž šlo na nervy to věčné obchodování s jejich jmény, museli na to mít spoustu lidí a nikdy nevěděli, kudy vlastně peníze nejvíce utíkají...

Rozhodne sázka a dvouhodinovka na Avusu...

Tribuny jsou obsazeny do posledního místečka. Noviny všech evropských zemí se rozepsaly o Carlu a Wilim a jejich sázka vzbudila všude velikou sensaci — čert ví, který pisálek to vyžvanil, ale už to bylo venku. Carlo i Wili nejdříve zuřili, když se dověděli, že nejdříve italské noviny, a pak už německé, francouzské, české, maďarské, španělské psaly o tom, co mělo zůstat závazné jen mezi nimi a jejich lidmi.

Diváky beztak nepřivedla na tento závod jenom touha vidět rachotící vozy, ale hlavně zvědavost, kdo z těch dvou zvítězí. Bylo ovšem také mnoho hlasů, že se mezi ně někdo může připlést a budou mít oba po vítězství i po sázce.

Ale to konečně ukáže závod, který už byl odstartován. Startér spustil dlouhý červený praporek a okolo tribuny se rozeřvaly motory nejběsnivější bouří. Postavy za volanty se proměnily v tečky. Bílé vozy se rozjíždějí a již první zmizely v nejbližší zatáčce. Závod začal.

Závod, kde se rozhoduje o osudu dvou neporazitelných evropských automobilových závodníků.

Wili vede, ale Carlův vůz je někde mezi posledními. Ještě se nemůže odlepit od konce. A hned v prvém kole se prodírá k Wilimu milánský Tiorani. Nebezpečný soupeř, z kterého však Wili nemá strach. Wili občas pohlédne do zrcadélka u pravé boční stěny, ale Carlův vůz nikde. Tiorani se drží o několik délek za Wilim. Wili nechce zbytečně přeštvat vůz a vyčkává na Carla, aby se s ním mohl opravdu utkat — dnes má přece padnout rozhodnutí, které znamená úplnou změnu života u jednoho z nich.

Desáté kolo — tribuny vstávají a tleskají Tioranimu. Jak by Milánští nepřáli svému jezdci. Tiorani se statečně drží stále ještě za Wilim a dotírá a i po výměně pneumatik si udržel své postavení. Carlo nikde. Wilimu nezbude než přidat plyn a vyštvat ručičku tachometru k nejvyššímu možnému číslu, aby se Tioraniho zbavil a aby také nenechával milánské tribu-

ny ukolébávat ve zbytečných nadějích, že mezi ně, Wiliho a Carla, by mohl vniknout nějaký třetí jezdec.

Wili zahlédl Carla. Konečně se i Carlo prodral až k němu a teď bojuje o každý metr s Tioranim. Boj svádí před pohledy diváků na hlavní tribuně. Všichni stojí a šílí nadšením. Jejich Tiorani se nechce dát a teď se mu podařilo, že se o několik metrů dostal před Carla a přiblížil se na rozpětí jedné délky vozu k Wilimu, který úmyslně zpomalil, aby vyčkal, jak dopadne souboj. Wilimu nezbývá, než znovu přidati plyn a pádit s vozem z dohledu Tioraniho. Carlo má však tvrdší kůži. Není ho možné porazit. Sotva že vozy ležaly zatáčku, Carlo prudce vyrazil. Tiorani se nadarmo brání jeho náporu. Carlo už vidí před sebou jen bílou siluetu Wiliho vozu. Tioraniho vůz řve někde za ním šílenou bolestí z porážky.

U hlavní tribuny hlásí rozhlas, že nyní už jsou v čele Carlo a Wili. Závod se rozhoduje mezi nimi. Tiorani má defekt. Wiliho mozek šíleně pracuje. Je si jist svým vítězstvím, nikdy se necítil snad tak pánem situace, jako právě dnes. — Zvolňuje o několik obrátek tempo a nechává Carla přiblížit. Ručička ukazuje beztak, že mají teprve 50 minut závodu za sebou. Dá Carlovi náskok a potom se s ním teprve pustí do řeže.

Carlo před hlavní tribunou dojíždí Wiliho. Lidé jsou daleko více vzrušeni soubojem těchto dvou než soubojem předešlým.

Rozhlas nasazuje pojednou, když vozy zmizely v ohbí dráhy, ostrý hlas: »Nehoda na trati. Závodník Carlo na Alfa Romeu, který se ujal vedení, havaroval. Najel předkem vozu do zdi. Havarie je však lehká. Závodník po opravě předních kol bude moci pokračovat v jízdě. Závodník Wili jede dále, ale zastavuje...«

Lidé vzrušeně rozkládají rukama. Wili nechce bojovat bez Carla! Nestojí o příležitost, kterou mu poskytla Carlova lehká havarie.

Wili zastavil asi 500 metrů od Carlovy havarie. Vyšedí z vozu a běží se podívat, co se stalo. Ke Carlovu vozu se zatím sbíhá štáb mechaniků a staví stroj na nohy, pak jej obrací — všechno to je dílem několika vteřin. Jsou přinesena nová kola. Přes to oba soupeři tak ztratí asi 5—6 minut. Zatím se třetí Tiorani neobjevil ještě na dráze. Vzduch sládne benzinovým pachem.

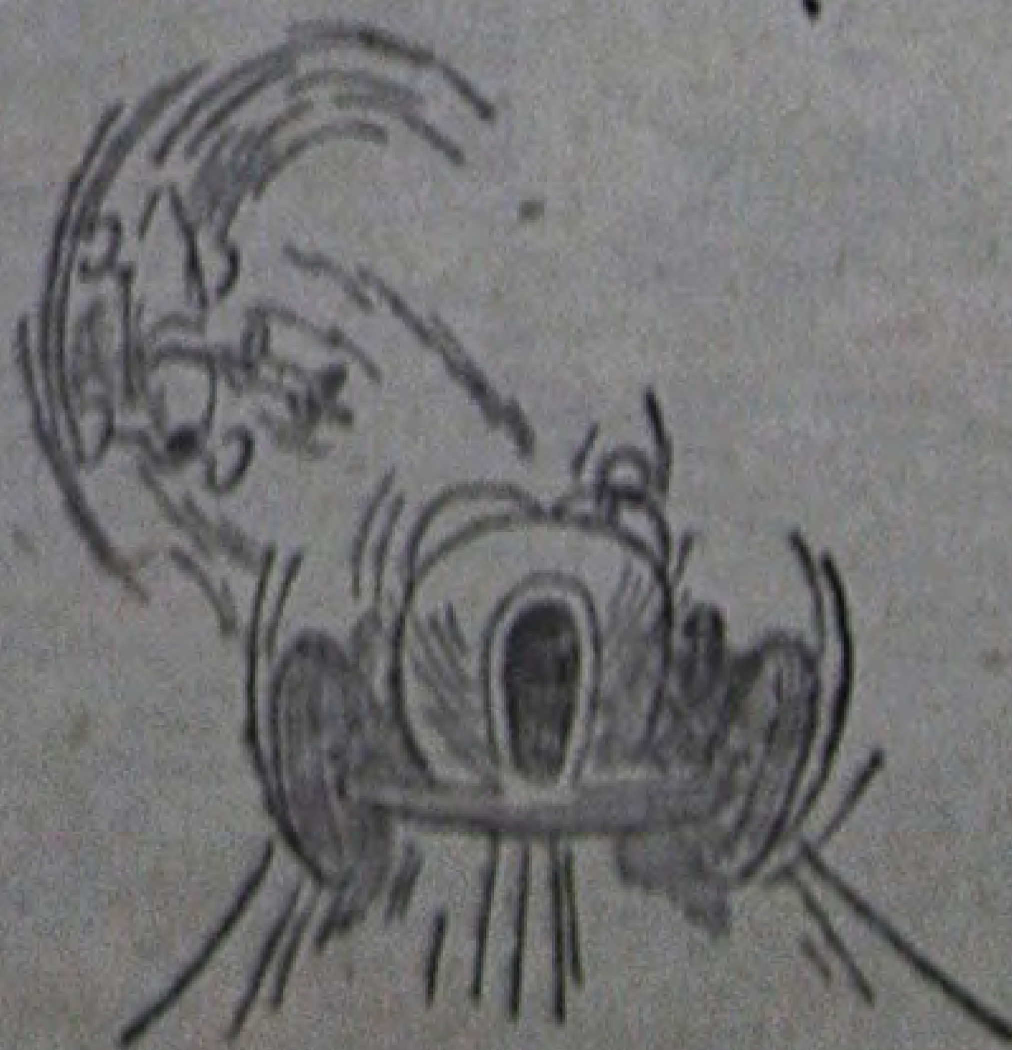
Wili tiskne Carlovi ruku a široce se usmívá. Ten úsměv jako by říkal: kamaráde, nenechám tě na holičkách, bez tebe nepojedu. Dva opravdoví soupeři se měří svými schopnostmi, bojují rytířsky a čestně a nikdy nevyužívají záludnosti a nešťastných náhod. Vítězství je si nutno vybojovat!

Tiorani se již objevil. Hlavní tribunu již informuje rozhlas, že milánský závodník vede.

Carlův vůz bude za chvilku v pořádku. Wili zdržuje však Carla a naznačuje mu, jen ať nechá Tioraniho vyjet. Carlovi se najednou vyjasnilo. Wili se nechce rozloučit s betonovou dráhou a nechce, aby se s ní i Carlo loučil. Sázka nebude platit, když závod vyhraje někdo jiný.

Carlův vůz dojíždí k Wiliho a oba se rozjíždějí. Tiorani je někde daleko vpředu. Tribuny čekají, že se teď oba pustí za ním do honičky, avšak zatím na betonové dráze se vyvíjí něco jiného — oba vozy bojují o každou píď půdy a ani je nenapadne, aby se štvaly. Bojují spolu ale nikoliv s tím, který jede vpředu.

A když pak vjíždějí vedle sebe k cíli, hned za prvním vozem, hlavní tribuna jim mává, kapesníčky, klobouky, deštníky, kabáty, šály, všechno lítá do vzduchu — všichni pochopili, proč letos po prvé se dali oba nepřemožitelní porazit; nechtějí opustit betonovou dráhu pro nové souboje a nové závody!

Kresby: Čermák.

STARÉ ŘECKO

Učíme se z dějin evropského ducha

Veliké duchovní společenství evropské kultury, jehož jsme účastníky a šťastnými dědici, to nevyrostlo za rok, ani za století, nýbrž má za sebou vývoj mnoha věků. Ovzduší tvůrčí práce, které učinilo z Evropy vedoucí kontinent celého světa, krystalisovalo od pradávna a vyznačovalo se několikerým vrcholem, kdy triumf duchovní práce zazářil šťastným pokolením.

Dnes si promluvme o počátcích evropské vzdělanosti, o úsvitu a radostném mládí civilisace společné nám všem. Jméno Európé, které dalo název naší pevnině, je jménem královské dcery z řecké báje, která žila na ostrově Krétě. Pověst má hluboký smysl, protože právě na tom ostrově v moři Egejském, položeném uprostřed tří pevnin, nalézáme nejstarší vrstvu své společné vzdělanosti. Teprve před málo desetiletími byly objeveny zbytky nádherných královských paláců v městě Knossu, pozůstatky skvělých děl sochařských i malířských, které svědčí o vynikající vyspělosti oněch prvních Evropanů, kteří žili a tvořili před 4000—6000 lety. Našemu krajanu prof. Bedřichu Hroznému se podařilo předloni rozluštit písmo i jazyk těchto dávných králů, bojovníků i umělců a dokázati, že to byli Áriové, tedy i po stránce krve naši blízcí příbuzní. Neznámá katastrofa zavinila pád krétské moci a civilisace a z ostrova se těžiště dějin přeneslo částečně na západní břeh maloasijský, kde stálo město Trója, zejména však na jihovýchodní poloostrov Evropy, do krásného Řecka.

Pod věčně modrým nebem slunné země, vroubené se všech stran vlnícím se mořem, vyrůstaly tři kmeny, Dórové, Iónové a Aiólové, které srůstaly v jednotný národ, obdařený krásnou mateřštinou a ušlechtilou myslí. To byl národ Řeků, kteří si sami říkali Hellénové, a svojí vlast nazývali Hellas.

Řekové byli národ statečný, zocelený v přemnohých bitvách a válkách, jimiž procházeli od počátku svých dějin, a ještě v době národní zralosti se museli potýkat s přesilou mnohem rozlehlejší, ale starší říše Peršanů, kteří několikrát bez úspěchu dobývali jejich otčiny. Kde se vzal onen vynikající duch řeckých kmenů, odkud čerpali Hellénové sílu bojovat a vítězit? Měli to vzácné štěstí, že jim od počátku vládli moudří a stateční mužové, kteří již na prahu dějin vyzbrojili je jasným a pevným zákonodárstvím, jakého předtím neznal svět. Měli velké básníky a mudrce, kteří pro ně stvořili nádherná díla, povzbuzující k řádnému životu, k respektu pro čest, mužný boj, rodinný život i k touze po krásnu. Nejstarší z nich byl slepý pěvec Homéros, pod jehož jménem se dochovaly dvě mohutné básnické skladby, z nichž první popisuje boj o město Tróju, druhá putování řeckého hrdiny Odyssea. Úcta k hrdinům vyplývala Řekům už z jejich představ náboženských a nejstarší jejich králové, mythičtí zakladatelé měst a států, byli blízce spřízněni s některým z nesmrtelných bohů, podle pověsti sídlících na vrcholu hory Olympu.

Nebyli všichni Řekové stejní. Jednotlivé kmeny měly namnoze odlišné tradice a zájmy. Největší rozdíl pozorujeme mezi Sparťany a Athéňany, kteří[illegible] dva kmenové drželi po několik století vůdčí místo v zemi. Sparťané či Lakedaimonci byli proslulí svou mravní přísností, vojenskou kázní a nesmírně dokonalou výchovou mládeže. Král byl prvním vojákem jejich kmene a došlo-li k obranné bitvě, pak jistě mezi těmi, kdo tam krváceli, byl na prvním místě sám vladař. Sparta se podobala velikému vojenskému táboru, kde vládl neúprosný řád, poslušnost a kázeň.

Jinak bylo v Athénách: kult krásna a dobra naplnil všechno ovzduší města i země. Chlapci vyrůstali v gymnasiích, kde bylo harmonicky pečováno o jejich výchovu tělesnou i duševní, kde vedle běhu, skoku a zápasu byli vypěstováni také hudbě, básnictví a moudrosti. Z Athén vyšli největší básníci starého Řecka a v mramorových okrouhlých divadlech pod širým nebem byly hrány truchlohry (tragedie) i veselohry (komedie) znamenitých [illegible], že na jejichž dílech pak celá Evropa založila svou divadelní tradici.

Řecký dům, řecký chrám a všechno co vyšlo z rukou Řeků, je dodnes [illegible]. Jak říkáme klasickým [illegible] [illegible] žili a tvořili Řekové, jejichž cílem [illegible] krásnem a dobrem. [illegible] Sókrates [illegible] v Athénách [illegible] let před Kristem. [illegible] souditi a popraviti jedem. Klidně zemřel Sókratés — vědčil, že jeho dílo nezahyne. Dva jeho žáci, moudrý Platón a ušlechtilý Xenofón, napsali mnoho knih, v nichž se Sókratova moudrost a pravda dochovala až na naše časy. Platón sám byl velkým umělcem a vyložil ve svých knihách nesmírné množství myšlenek o kráse, ctnosti, nesmrtelnosti duše, o státě a moudrém zřízení občanském. Platónův žák Aristotelés uvedl všecku řeckou moudrost v dokonalou myšlenkovou soustavu, která ještě po tisíciletích byla vzorem křesťanským filosofům a bohoslovcům. Aristotelés byl také vychovatelem makedonského královského syna Alexandra, jenž později dobyl nejenom celého Řecka, ale i Persie a mnoha zemí východních a stal se předchůdcem všech pozdějších budovatelů Říše.

Staří Řekové, národ početně nevelký, ale dokonalý svými vlastnostmi, jsou nám vzorem i po tisíciletích. Mnohému se od nich učíme a za mnoho jim vděčíme. Většina slov mezinárodních, jichž my všichni v Evropě dodnes užíváme v řeči vědecké, umělecké, technické i politické, pochází ze staré řečtiny. Výtvarná díla starých Řeků byla vzorem umělcům evropské renesance, empiru a snad ještě v příštích staletích nejednou zúrodní naše tvoření. Literární odkaz tohoto národa je základním kamenem pozdějšího písemnictví téměř všech národů západních a jejich moudrost je hlubokou studnicí, z níž čerpáme dodnes prameny životního štěstí, jasného názoru světového i nauku vedoucí k řádnému uspořádání společenských vztahů mezi lidmi i mezi národy.

V záři hellénského slunce vyrostla vzdělanost krásná a velká, nejstarší arijská a evropská civilisace, která je matkou vzdělanosti naší a prvním skvělým vzorem evropské pospolitosti.

Martin Jan Vochoč.

ŘECKO dnešní.

Kresby: Kužílek.

Západní pobřeží Řecka je oblévano mořem Jonským s množstvím jonských ostrovů a na východě mořem Egejským, v jehož hladině se odráží nejbohatší členitost pobřeží, ostrovů a poloostrovů, vyčnívajícch z řecké pevniny. Na jihu uzavírá Egejské moře ostrov Kréta, za nímž k jihu hučí vody Středozemního moře.

Dnešní velikost Řecka měří 127.992 km². Horské masivy alpského rázu způsobily, že obyvatelstvo se usídlilo v údolích, rovinách a pobřežních pásmech, kde vznikla řecká kultura historického významu. Množství těchto ostrůvků v Egejském moři uspíšilo rozkvět mořeplavectví a kolonisace. Obyvatelstvo v počtu 6,500.000 duší tvoří povětšině Řekové. Historickými událostmi pronikli do řecké země i jiné kmeny původu tureckého, albánského a franckého, takže zde žijí také Turci, Albánci, Arméni, Slované a j. Většina Řeků jsou příslušníci východní pravoslavné církve, jejíž hlavou je patriarcha, sídlící v Istanbulu.

Kultura mládeže

DALŠÍCH 20 KONCERTŮ.

Příslib Kuratoria o další kulturní péči o českou mládež nezůstal jenom při slovu. V minulém týdnu uspořádaly skupiny sólistů v rámci Kulturní péče o českou mládež ve 13 městech v Čechách a na Moravě 20 koncertů. Účelem těchto koncertů není přinést mládeži jenom duševní osvěžení, ale je sledován ušlechtilý výchovný cíl — zpřístupnění hudby mládeži. Program je důmyslně sestaveným pásmem, znázorňujícím vývoj hudební tvorby od národní písně až k operní arii.

● ● ●

ZPĚVÁCI NA MORAVĚ.

Pro Kulturní péči o českou mládež byla na Moravě sestavena umělecká skupina nejlepších moravských zpěváků, členů Českého zemského divadla v Brně. Od 24. října je tato hudební skupina na cestě po moravských městech s hodnotným programem, sestaveným z národních písní a operních arií.

● ● ●

14LETÁ ZPÍVÁ AVE MARIA.

Nejnadšenější posluchače najdou mladičtí umělci ve svých kamarádech. Soubor mládeže okresu Praha C, který má 100 mladých muzikantů, si troufá i na symfonii. Nevadí, že je to Dětská symfonie od Haydna. Mladí muzikanti zahrají stejně dobře i charakteristickou skladbu svého kapelníka Jaroslava Horáka Ráno na horách. Téměř 1000 chlapců, většinou 10-14letých s úplným klidem a výrazem dětské zvědavosti a vnímavosti naslouchá pozorně každému tónu. Alenka Kulhavá, 14letá zpěvačka, sklízí bouři potlesku za třepotavým dětským hláskem přednesené Ave Maria. Její stejně mladá kamarádka křehce a jemně zpívá Skřivánčí píseň z Hubičky. A na konci hudebního odpoledne zpívá celý sál národní písně za doprovodu mladého orchestru. Není-li možno provádět Službu mládeže na hřištích a v tělocvičnách, scházejí se chlapci k hudebnímu odpoledni, kde mládež hraje a zpívá sama sobě. Kamarád okresní pověřenec a kapelník orchestru vysvětlují mladým posluchačům teorii hudby, seznamují je s jednotlivými nástroji orchestru a tak pomalu se mládež dostává od obliby národních písní k chápání vážné hudby, která je jí přístupná. Tento způsob služebních dvonbodínek se chlapcům velmi líbí, což neopominou dokázat projevy radosti.

● ● ●

NESMRTELNÉ SCÉNY.

Miloš Nedbal sestavil pro mládež program ze scén nesmrtelných klasiků Goetheho a Shakespeara. Nesmrtelné scény, jak se toto pásmo nazývá, obsahují v první části záběry z tragických děl, z Fausta a Hamleta, zatím co v druhé části přichází ke slovu komedie ve výsecích ze známých veseloher Sen noci svatojanské, Veselé ženy windsorské a Jak se vám líbí... Nedbalova dramatická skupina tento program předvádí mládeži.

KNIHTISK

Knihtisk se stal dnes pro nás již akovou věcí, že si jej už ani neumíme z našeho života vůbec odmyslit. Víme, že on nám dává naše nejlepší přátele — knihy. Ale trvalo dosti dlouho, než jsme se naučili tisknout knihy tak, jak tomu jest v dnešní době.

Kniha byla kdysi velmi pracným a namáhavým výtvorem. Většinou v klášterech a několika soukromých dílnách byly opisovány stránka za stránkou, kus za kusem. Každý svazek byl originálem a tím i drahocenným výtvorem rukopisným. Teprve asi ve 13. století byl vynalezen dřevoryt a rozmnožování knih byl tím dán nový směr. Do dřevěných desek se vyřezávaly nejen kresby, ale i celé stránky písmen. To byly první tištěné knihy způsobem, kterému se dnes říká deskotisk. Ovšem je i tak dalo rozmnožování knih mnoho práce, neboť vyřezání všech stránek do tvrdých dřevěných desek, které se přesto po několika výtiscích obyčejně přelomily, nebylo maličkostí. Teprve Johannes Gensfleisch Gutenberg vynalezl nový způsob tisku — jednotlivé litery, z nichž počal skládat a tisknout celá slova, věty a stránky. Rytím vymodeloval jednotlivá písmena z tvrdého kovu a vtlačením do mědi si zhotovil formy. Z těchto pak literky odléval. Barvu nanášel na sazbu a otisky pořizoval v lisech, které si pořídil podle lisů vinařských. Zrození tohoto vynálezu, který byl prvým krokem k dnešnímu způsobu všeobecného tisku, se datuje kolem r. 1440. Tvrdí se však také, že Číňané, kteří znali střelný prach dříve než my, tiskli tímto způsobem již v 11. století. Vynálezcem pohyblivých liter byl ...ý kovář Pi Šeng.

Tento vynález Gutenbergův, kterému se lidé nejdříve vysmívali, se rozšířil potom nejen po celém Německu, ale i po celé Evropě. První tiskárnu založil jakýsi Johann Mentelin ve Štrasburku. V ostatních zemích pak byly zařizovány a zakládány postupně, až nebylo žádného evropského města bez tiskárny. V Basileji u jistého slavného tiskaře a písmolijce se vyučil náš první proslulý tiskař Jiří Melantrich z Aventina, jehož horlivým pomocníkem pak v Čechách byl universitní profesor Daniel Adam z Veleslavína, který po smrti Jiřího Melantricha jeho tiskárnu s celou slavnou tradicí převzal a dále udržoval. Jast.

Tiskařský lis z 15. století.

Kresba z archivu redakce

Pláštík fantasie

Chci-li myslet na knihy a na to, co mi dávají, vím, že bude vždycky stát na začátku vědomí ta malá knížečka, která je vlastně kouskem a pojítkem mého dětství, bez které by se vzpomínky rozpadly jak řada drobných perliček, když nedočkavá ruka roztrhne šňůrku. Byla malá, naivní a roztomilá, a kdybych ji teď dostala do ruky, jistě bych na ní neviděla vůbec nic. Ale na štěstí se ztratila, neexistuje a tím mi pomohla zachovat ten prožitek takovým, jak jej viděly dětské oči.

Nevím už docela jasně, o čem jednala, poněvadž hlavní z ní byl dojem, nikoliv děj, ale vím, že v ní bylo docela malé lidské stvořeníčko v červeném pláštíku, které jednoho bouřlivého podzimního dne odnesl vítr do neznámých krajů, kde žilo podivným kouzelným dobrodružstvím — stejně bláhové, krásné a neskutečné, jako sta jiných pohádek, dobrodružných povídek a knih. Ale přece nás přivedla k podstatě přitažlivosti a kouzla knih celého světa: dávají nám něco jiného než to, co žijeme, dávají nám neznámé, vytoužené, vysněné, dávají nám nový svět a my přesto přese všechno jsme zase dětmi, které chvějícími se prsty rozhrnují roušku před něčím nepoznaným, vzrušujícím, novým a krásným.

A my chceme nastavit červený pláštík své fantasie a toužit, aby silnější zadul podzimní vítr a my s ním letěli vysoko, vysoko, odkud bychom se mohli dívat jinýma očima na známý všední každodenní svět pod sebou, chceme vidět moře a plující bílé lodi a ostrovy pokladů a zarostlé námořníky, chceme vidět přistavy a ryby, lesknoucí se pod prudkým sluncem na stáncích půvabných náměstíček a bílé prádlo, podobné bílým dlaním, třepetající se mezi úzkými ulicemi, jimiž táhne vůně soli a chaluh, chceme vidět se vracet rybářské bárky, jimiž se v rozepjatých sítích zachytilo slunce, chceme znát veliká města a procházet se jejich mlhami za podivných podvečerů, kdy světla svítí do sametové tmy, chceme plout na kajacích po velkých neznámých řekách jak naši hrdinové a vystavovat těla slunci a vodě a dobrodružstvím, chceme bloudit po nepoznaných neznámých lesích a prožívat opuštěné noci v osamělých srubech a dny nabité nebezpečím, chceme znát vysoké hory a kouzlo nehybných výšin ztrnulých ve tvary, chceme ztékat vrcholy nedobytných velikánů a prožívat hrůzy mrazů, lavin a hladu, chceme se prohánět na polodivokých koních po rozsáhlých stepích, kde se prach zdvihá za kopyty našich koní, chceme tábořit na neznámých ostrovech a lovit zvěř a ryby a mít živelnou radost z tisíce drobných vynalézavostí, které si náš mozek vymyslí, chceme sestrojovat letadla a motory a lokomotivy, chceme pronikati s výpravami do pralesů a džunglí až tam, kam nikdy lidská noha nevstoupila, chceme žít tisíci životů našich hrdinů.

Dejte nám svět! Jak jsme to bohatí; dejte nám celý svět a my se do něj zaboříme dychtivýma mladýma očima a budeme si z něj brát to, co je z něj nejkrásnější, nejvzrušujícího, nejpřekvapivějšího, nejneznámějšího, budeme si z něj brát představy a prožitky a dojmy a fantasii, dotkneme se jej jako kouzelným proutkem, aby z něj vytryskl proud vody, který pokaždé, když opadne, nechá na mladé duši svou vrstvičku usazeniny, která pomalu a jistě modeluje na charakteru, smýšlení, názorech.

Dejte nám svět, zhuštěný ve všech svých proměnách v *knihách* a my po nich sáhneme a budeme vědět, že jsme zas bohatší o jeden život, o jeden život z mnoha životů, které se do nás vřadily s počtem přečtených knih, o jeden prožitek, o jednu zkušenost, o jedno poznání, o jeden názor. O kus něčeho nového, co rozšířilo náš obzor, které námi pohnulo, které nás donutilo přemýšlet a uvažovat, které nás osvěžilo, pobavilo, rozveselilo, které nás poučilo nepozorovatelným, nevtíravým způsobem.

A proto milujeme knihy a sáhneme po nich vždycky znovu, poněvadž je to jedním z nejsilnějších pudů člověka, poznávat, poznávat stále a znovu, dovídat se více o lidech, o věcech, o světě. A kniha nám to dá, dobrá kniha nám to všechno dá, řekne nám to, na co se ptáme tisíci otázkami, neodpověděnými sami před sebou, dá nám ještě mnohem víc než co jsme po ní chtěli, neboť jsou v ní i věci neznámé, kolem nichž jsme chodili, aniž jsme věděli, že existují, na které jsme se dívali, aniž jsme si je uvědomovali, řekne nám, co všechno můžeme vědět, prožít, *pocítit*.

A musíme vidět dlouhou řadu slavných mužů a žen, kteří se vypracovali mnohdy pod vlivem knih, které knihy vyburcovaly a povzbudily a daly jim počáteční popud na jejich závratné dráze komet, jejichž zář byla zachycena a neuhasne. Musíme vidět ty malé dychtivé hošíky, kteří nechávali dlouho do noci svítit svou lampu nad knihami, aby uléhali s hlavou plnou nových, smělých myšlenek.

Jak jsme bohatí, máme-li knihy, dovedeme-li je číst, vnímat a prožívat. Neboť kdo by si nevzpomněl na to nové neuvěřitelné kouzlo toho okamžiku, kdy se napsaná písmena stala srozumitelnými, kdy se počala řadit ve slova, v řádky, ve stránky, kdy z nich byla celá kniha a tisíce knih, každá jiná, každá nová a každá v sobě uzavřela kus krajiny, kus doby, kus světa, kus života, kus názoru. A my je budeme otvírat dychtivými prsty a vezmeme si z nich pro sebe, co právě chceme a co můžeme pojmout a staneme se rádi a ochotně vždy šťastnými dětmi, které se nechají na červeném pláštíku přenést daleko jinam, tam, kde si právě přejeme být.

V. J. Krejčiříková.

Sláva Štochl:

DRAVÁ PEŘEJ

7 pokračování.

Dojíždějí na start. Na vodě je již několik dvojic. Jindra prohlíží si soupeře, většinou je zná. — Někteří jsou tělesně slabší, jiní silnější nežli on. Je celý nesvůj, má pocit, jaký dosud nepoznal. Divná svíravá bolest někde v dutině břišní, tréma, že se mu až ruce chvějí.

»Jak je ti, Tondo?« ptá se kamaráda. Také hlas se mu maličko chvěje.

»Jako bych měl strčit hlavu pod vlak,« šklebí se Tonda, »ale ono to nebude tak zlý.«

»Smáčkneme to na ně od startu a ať se potom chlubí, co umějí.«

»Ty, Tondo, víš, co řekl kapitán?« svěřuje se Jindra.

»Tak to vyklop, ty bázlivko.«

»Že jsme moc dobrý a prý budeme mezi prvními.«

»To tě jenom tak utěšoval, ale pojď, dáme si několik ostrých proti vodě, ať víme, jak nám bude sedět loď.«

Prudce odpalují z místa, loď se zařezává hluboko špičkou do vody.

»Pojď trochu dozadu, máme moc potopenou špičku,« radí Tonda.

»Sokol — Tereš, SK Vltava!« volá někdo s břehu. — »Přijeďte sem, nalepíme vám na loď číslo.«

Obracejí špičkou ku břehu. Na můstku před kanoistickým klubem »Řeka« lepí již trojku na špičku kanoe.

»Připravte se na start, motorka už jede nahoru,« volá starter hlásnou trubkou.

Na vodě je osm lodí. Ostatní prý nestartují.

»To je dobře, aspoň nebudeme desátí,« utěšuje se Tonda a rukou ohmatává hlavici pádla.

»Mám to nějaký mastný, málo jsem si umyl ruce od natírání.«

Bílá motorka zajíždí za ně dozadu, vypíná motor. Hoši stahují rychle tepláky.

»Kanoe dvojice seniorů, připravte se ke startu.«

Vyjíždějí o velký kus nad startovní místo. Rovnají se do jedné řady a starter je vybízí.

»Jeďte pomalu dolů, volně zabírat, nepředjíždět.«

Osm člunů zvolna plyne po vodě. Jindra s Tondou jsou třetí od levého břehu. Jindra je pravák, vidí pět lodí vedle sebe v řadě. Už je mu lépe, něco se už děje a nemá čas myslet na hloupé dohady. Pět lodí se volně pohybuje, barvy dresů září na slunci.

»Trojka dozadu, čtyřka vzadu!« volá starter na lodě, aby byly ve stejné řadě. Pobízí je dopředu.

»Zaber, Jindro, zaber,« křičí Tonda, »jsme vzadu!«

Již jsou skoro na místě startu.

»Trojka dopředu, pětka stát! Trojka dopředu!«

Starterův hlas se zvýšil:

»Připravte se... pozor...vpřed!«

Jindra zabral plnou silou... hlavu má skloněnou k vodě. Rukama rve pádlo vodou, nevnímá nic, co se kolem děje. Počítá záběry. Jeden.... dva... tři... a tak dále, až do deseti.

»Volnou,« vyráží mu z prsou a blesk oka přelétává pole soupeřů na jeho straně. Nikdo není před nimi, všichni vzadu, jen poslední loď u druhého konce břehu zdá se býti ve stejné rovině.

»Dlouhý,« syká Tonda.

Jindra zabírá daleko dopředu, táhne podle lodi, lehce odhazuje dozadu. Jeho tělo pracuje jako silný stroj, rvavý záběr dělá mu vnitřně dobře. Loď lehce jde vodou. Tonda rve také.

»Vedem... dlouhý...« je slyšet jeho sípavý hlas.

A Jindra táhne. Loď řeže vodu ostrou špičkou a vzdaluje se druhým. Záběr co záběr, jeden jako druhý. Tělo se automaticky ohýbá, dech dere se z prsou. Nedívá se napravo ani nalevo, je upoután na práci svého pádla. Čas a vzdálenost se strašně vleče.

Loď má krásný chod. Při záběru propadá se mírně špička do vody, pak vyráží ven, aby rozřízla hladinu.

Jindra občas zrakem měří druhé lodi. Jsou vzadu. Ale co to? Vidí pohyb u druhého břehu. Je tam loď soupeřů. Ve stejné rovině s nimi. Přehlédl je prve. Před ně. Prudce zabírá, jeho síla jeví se hned ve změněném skoku lodi.

»Zaber... Tondo ... do nich!«

A skupina na břehu, která stále běžela tiché se závodníky, se probouzí.

»So-kol... Te-reš... So-kol... Te-reš.«

Při každém záběru do rytmu jejich tempa pobízejí je kamarádi. Ale je tu také skupina soupeřů. Ti volají na svoji dvojici a ještě druzí, poněvadž další soupeř dostává se dopředu.

Hned vedle nich, kanoe na bójce číslo dvě, přidává.

Jsou uprostřed trati. Jindra zná už tato místa, kde jim kapitán zvyšoval tempo. Zabírá rychleji, s větším švihem do vzduchu. Ale zdá se, že pádlo se o mnoho tíže protahuje vodou, loď jde nějak těžko dopředu.

To se jim při treningu často stalo, že Tonda pojednou vysadil. Nevěděl, co se mu v ten okamžik přihodilo, byl zcela bez síly a nemohl pořádně zabrat. Špatně dýchal a byl malátný. Nemluvil nikdy o tom s Jindrou, ale ten o tom věděl.

»Že by Tonda už neměl záběr?« letí Jindrovi hlavou.

»Zaber, Tondo... do nich...!« vyráží a vší silou opírá se do pádla. Loď pomalu ztrácí kurs. Již nemíří tak přesně špičkou dopředu. Jindrův silný záběr přetahuje ji na druhou stranu.

»Tonda vynechává,« letí mu hlavou.

ČTOUCÍ RUCE

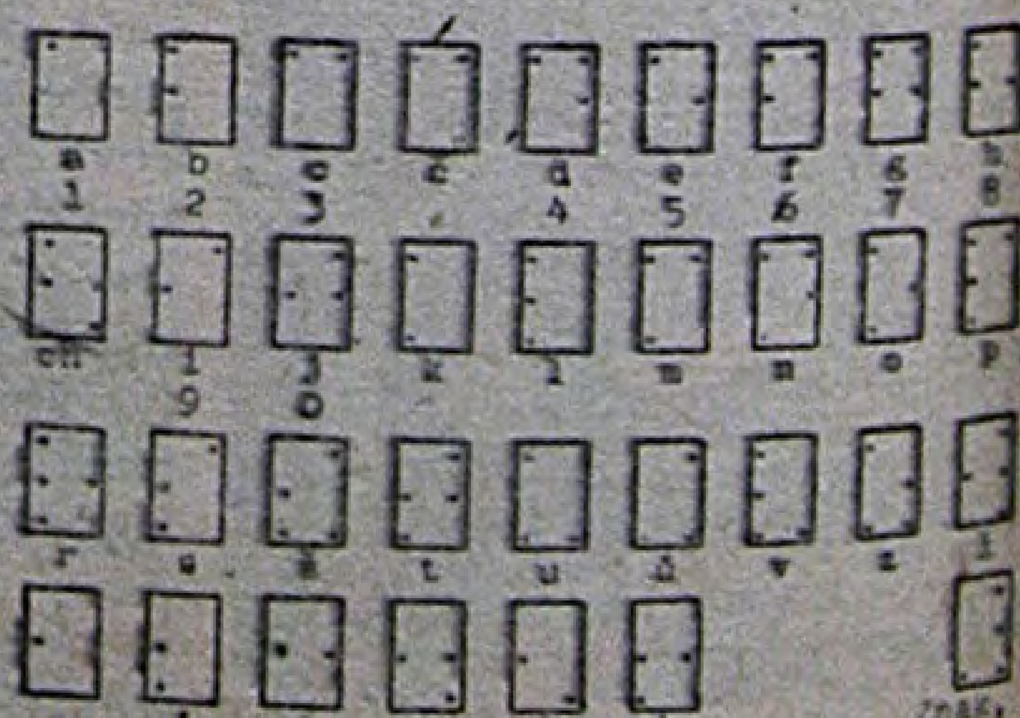
Četba pro každého dnešního člověka znamená mnoho. Proto chápeme smutný úděl lidí nevidomých, slepců, kterým dal život neustálou tmu.

Člověk je však důmyslný a upřela-li mu příroda něco na jedné straně, hledí na straně druhé toto obejíti a pomoci si svou vlastní silou. Tak hledělo se pomoci i slepcům a tato snaha byla korunována úspěchem. Bylo pro ně vynalezeno zvláštní písmo a tím se jim dostalo alespoň trochu světla do jejich věčné tmy — četba. Dnes slepeckého písma, zvaného Brailleovo, užívají nevidomí po celém světě. Je to promyšlená soustava šesti bodů v různých seskupeních pro jednotlivá písmena. Píšící slepec si vloží tvrdý karton mezi dvě řádkované kovové desky a zvláštními tyčy, opatřenými jehlami, vytlačuje slova do tohoto papíru. Jemným hmatem svých prstů na druhé straně kartonu, kde jsou vypukliny způsobené jehlami, napsané čte.

Tímto způsobem tištěný vychází letos již 22. ročník časopisu všech našich slepců, měsíčník „Zora". Ale i své knihy mají nevidomí. Přál bych vám vidět knihovnu Klárova ústavu slepců v Praze, co je v ní svazků. Ovšem slepecké písmo vyžaduje o mnoho větší rozsah stránek než písmo naše. Povídka, tištěná třeba na několika málo stránkách, v slepeckém písmu si vyžádá celou tlustou knihu. Tak na příklad pět dílů Jiráskova románu „F. L. Věk" je přepsáno pro nevidomé do 54 svazků.

Všechny knihy knihovny Klárova ústavu si většinou slepci přepsali sami, neboť tiskárnou zhotovená taková kniha by přišla jedna na 2000 K. Je to ovšem zdlouhavá práce, kdy jedna osoba, vidoucí, předčítá a slepec píše. Průměrně nejdéle však může psáti slepec bez přestávky dvě hodiny, pak obyčejně dostává křeč do prstů. To ovšem práci ještě prodlužuje. Lidským důmyslem bylo však i toto překonáno vynalezením psacího stroje pro slepecké písmo. Sestává ze sedmi klapek, jimiž je možno vyklepnouti soustavu každého písmenka. U nás se užívá českého stroje inž. Rokose a německého Pichtova.

Slepci jsou ve svých povoláních obvykle ladiči pian, košíkáři a učitelé hudby a cizích řečí. Ale každý z nich právě tak jako my rád po své práci usedá s knihou, aby se i osvěžil. My všichni máme knihy rádi, protože znamenají světlo ... tím spíše mají k ...

JAROSLAV KŘÍŽ:

LOJZÍK SE NELEKÁ DŘEVAŘINY

…oby z veliké dálky ozvou se naše tiché a lkavé …zvonů. Zdejší stařící jim říkají »vltavské zvonky« …ten zvuk slyšet denně, při tichém podvečeru, …zvěna kostelních zvonů z nedalekých Bernartic, …věk věří a svým vnukům vyprávějí, že jsou to …se oběti Vltavy.

…dnes sedí děda Bártů sám. Závadský »šlejfíř« …nějak mu neslouží nohy, »rybnikář« říká, …ho svět nic netěší, že už je tu zbytečný a celé …toulá po lesích a sbírá léčivé byliny a houby. …snad ještě ani není doma, jinak by jistě přišel. …vník, který chce být po táťovi vorařem, odešel …avského podhradí mezi mládež. Říkal, že mají …službu a Frantík Závadských chodí s ním kaž…den. Chlapec pak přijde domů a téměř do půl… s dědou debatuje o tom, co se děje ve světě, …sou vymoženosti a čemu je jejich vedoucí učí. …pokuřuje z krátké »cypsovky«, přitakává, poky…hlavou, někdy přeruší vnuka otázkou. Děda jest

…en. Lojzík se v tomto prostředí neztratí. Příštího …Lojzík již půjde s mladým »rybnikářem« na »Hůr…« lesa. Zatím bude loupat kůru a později … jak …dá …

…dlouho odpočívala příroda v zimním spánku. …konečně přišlo jaro a hřejivé paprsky sluníčka …sněhový příkrov i v tom nejtmavším stínu. To …zík Bártů pracoval tři měsíce v lese. Sníh ležel …vysoko, když se započalo s kácením staletých …nic. Zima byla, až kosti praštěly, čas od času …ubci odskakovali k ohni na pasece, aby si za… prokřehlé údy. Byla to namáhavá práce v té zimě, …stejná postava patnáctiletého Lojzíka všechny …přestála, říkal si, »tatínek to také vydržel« a …se právě tak, jako mnohem starší sousedi. A zítra …»válet« kmeny dolů, po srázné stráni k Vltavě. …se začne vázat a pak … snad dovolí strýček …dských, aby se Lojzík po prvé podíval na Prahu.

…nko se vesele vyhouplo nad košaté koruny bo… když Lojzík s krumpáčem na rameně stoupal do …stráně. Před ním poskakoval jeho kamarád Fran… pod nimi na klikaté stezce bylo vidět hlavy …ů Závadských. Dnes se začne »válet«.

…hléb, zabalený v šátcích, uložen ve stínu, vedle …áceného kmenu, aby neokoral. — A již každý se …toporů a háků. Kmeny, narovnané jeden za dru…za několik okamžiků se pořítí do údolí.

…již … suchá tráva, písek, malé kaménky odlétují …všechny strany. Mísly nerovné tělo skácené boro…naráží na hrbolky a koulí se po svahu dolů. …tomu kdo se postavil v cestu a chtěl tento …lej zastavit. A již druhý, třetí, desátý kmen se …dolů. Práce ubíhá. Dole se kmeny hromadí. Loj…práce baví. Sleduje vesele poskakující břevna a …jak při poslední dvouhodince nějak podob…»sudy« na protější suché stráni. Všechno jde …až tu k večeru se vzpříčí jeden kmen a zů…vězet v dráze. To znamená, jeden z mužů dolů …a vyrovnat kmen. Lojzík nečeká až někdo …vyblomit a s toporem v ruce poskakuje dolů po …k ležícímu břevnu. Podpírá toporem břevno a …je do dráhy. Je tak zabrán do své práce, …volání: »Počkejte, neválet, jdu nahoru.« To …dědek Závadských na své fousce se chce podívat …ne Lojzíka, ale ten ne…Již i shora křičí na Lojzíka, ale ten se pomalu rozbíhá … Vyrovnává kmen a ten se pomalu rozbíhá dolů …pozoruje shora na stezce šedivou hlavu dědka …dských. V mžiku je rozhodnut. Jako šílený rozbíhá …kmenem, zachycuje jej rukama, lehne si na něj …jeho rychlost svým tělem. Shora běží Frantík …pomoc kamarádovi. Frantíkův otec vidí s hrůzou …které Lojzíkovi hrozí bez rozmyslu odha…topor, který podpíral kmen, připravený k válení

a běží rovněž po svahu dolů. Děda Závadských mezitím zpozoroval, co se děje a mrštně uskakuje za skalisko. Byl nejvyšší čas. S rachotem se přežene břevno kolem něho a řítí se do hloubky. Lojzík, roztrhaný, zkrvácený se zastavuje, Frantík ho dobíhá a podpírá. Otec Frantíkův hledí na oba chlapce jako u vytržení. Jsou zachráněni. Několika skoky je u otce a chce mu pomoci od skaliska. Ani si nevšiml, že je v dráze, neslyší nikdo z nich křiku ostatních dřevorubců shora: »Strejdo, utečí« ozve se úzkostlivý výkřik Lojzíkův.

Uvolněná kláda se řítí dolů po svahu a přímo na Frantíkova otce. Frantík uskočí v poslední chvíli, táhna za sebou Lojzíka. Závadský spatří břevno, řítící se proti skalisku, kde stojí Lojzík. Je tam tak málo místa, že stačí sotva pro Frantíka, který však zpět nemůže, poněvadž by strhl Lojzíka do hlubiny pod sebou. Frantík pomoci nemůže, Závadský je mnohem doleji a nemůže se vyhnouti.

V šíleném tempu víří myšlenky v hlavě Lojzíkově. V duchu vidí svého hrdinného otce, kterak bez bázně se vrhá do chladných vln Vltavy pro svou ženu, aby více nevyplaval. On, Lojzík, syn hrdinného otce se obětuje rovněž. Koho má na světě? Jen dědu, zatím co strýc Závadských má doma kromě Frantíka šest hladových krků. Co bude s nimi, když táta přijde o život? Nedomyslí … záhuba se řítí šílenou rychlostí. Obličej Lojzíka se rozzáří. Tak, jak jim to říkal jejich kamarád vedoucí: »Když je toho třeba, nerozpakuj se obětovat třeba i život za svého kamaráda!« — A děti strýce Závadského jsou kamarády Lojzíka.

Nebojácně se vrhá na zem, čelo opírá o černou hlínu, záda naklání v tupém úhlu proti břevnu. Špičky bot zaryje hluboko do země a očekává náraz, který má změnit směr valícího se kmene. Teď … rána, tupý úder … hlína létá na všechny strany a podél těla Lojzíkova sklouzne kláda do hlubiny. Lojzík se napřimuje … zázrak …? Řítící se kláda narazila nad Lojzíkem svým pravým koncem na balvan, ukrytý ve vysoké suché trávě, svou levou stranou, která se řítila dál, nabrala jiný směr, minula Lojzíka i skalisko, kde stál Závadský s dědou a spadla přímo do hloubky pod srázem …

Děda Bártů sedí pod břízkou před svým baráčkem. Lojzík, jeho vnuk, tiskne se k dědovi a podpírá ho svým tělem. Vltava klidně šumí u jejich nohou, nad hlavami poletuje v klikaté dráze netopýr. Bledý měsíční srpek pluje nad zříceninou staroslavného Zvíkova … Jen tu a tam prudčeji narazí rozdováděná vlnka na kámen a ozve se šplouchnutí a zase ticho … ne … slyš … S protější skály tajemně, sotva slyšitelně, jako z veliké dálky se ozve hlas »vltavských zvonků«. Děda i vnuk sedí … naslouchají. Tělo starého voraře se náhle napřimuje. V tom šeru se zdá jako by postava jeho rostla. Děda obrací svou šedivou hlavu tam, odkud přichází zvuk zvonků … přes jeho tvář přeletne blažený, spokojený úsměv, jeho bezzubá ústa se otvírají: »Lojzíku, život je tvrdý, jako naše vorařina, je krásný, jako ty lesy a všechno kolem nás. Jaku život nezná slitování, ani nebezpečí naší práce nesmí tě odradit od cesty, kterou kráčel tvůj otec, dědek a tvoji předkové. Jsem na tebe hrdý, Lojzíku, zachoval ses jako hrdina. A Bůh, který ti jednou život dal, chrání nás všechny. Bez jeho vůle ani vlas s hlavy nespadne. Nelekej se tvrdosti osudu, ale vykroč s důvěrou, nesmlouvavě, odhodlaně životu vstříc.«

Lojzíkovi září oči, hladí mozolnatou ruku dědovu … a obě postavy ztrácejí se ve večerním soumraku na pěšince … A v dáli doznívá velebný, dnes jaksi slavnostní hlas »vltavských zvonků«.

Kresby: Cermák.

Hádanky

II. TURNAJOVÝ KONÍČEK.

ČI					KEN
	ME	RU	RO	BĚ	
	TI	SO	STA	AŽ	
	VE	OT	PO	TI	
	SÁN	NE	DO	ZŮ	
DO		DE	KDO		SMR

Do koníčkářského turnaje přišlo již velké množství luštění z minulého čísla. Dnešní řešení zašlete do 14 dnů. Pokuste se sami složiti nějakého bujného oře, kterého vám později otisknu. Koníček, který se bude nejlépe líbiti, obdrží diplom. Každý smí poslati jen jednu svoji práci. Lhůta do 15. prosince. V příštím čísle uveřejníme nejtěžšího koníčka, ale jistě se všichni pustíte do řešení, neboť jen ten bude mít naději na vítězství, kdo správně rozluští všechny tři práce.

SLABIKOVÁ KŘÍŽOVKA.

Kamarádům z Hansnaulky věnuje Zdeněk Hejna

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
A.									
B.									
C.									
D.									
E.									
F.									
G.									

Vodorovně: A. Otčina, výprava pouští. B. Mužské křestní jméno, rodiče s dětmi, potřeba zahradníků. C. Pobídka, doušky, paní, předložka. D. Historické stavby, strom. E. Nota, plazí, sušené trávy, předložka. F. Robě, koření, mají jeden rozměr. G. Tělocvičné nářadí, opak konceptů. — Svisle: 1. Druh hry, kuchyňská potřeba. 2. Je v kostech, zábava, dopravní prostředek. 3. Zná, část rostliny, zkratka valuty. 4. Práva, zábavní podnik. 5. Pravý veletok. 6. Cizí země, ženci. 7. Egyptský bůh, lesní plod, číslovka. 8. Násep, dětský pozdrav, ptáci. 9. Epidemie, geometrické pojmy.

Rozluštění křížovky zašlete do 14 dnů.

Návod k luštění a tvoření všech druhů české hádanky

Rozšiřovačka.

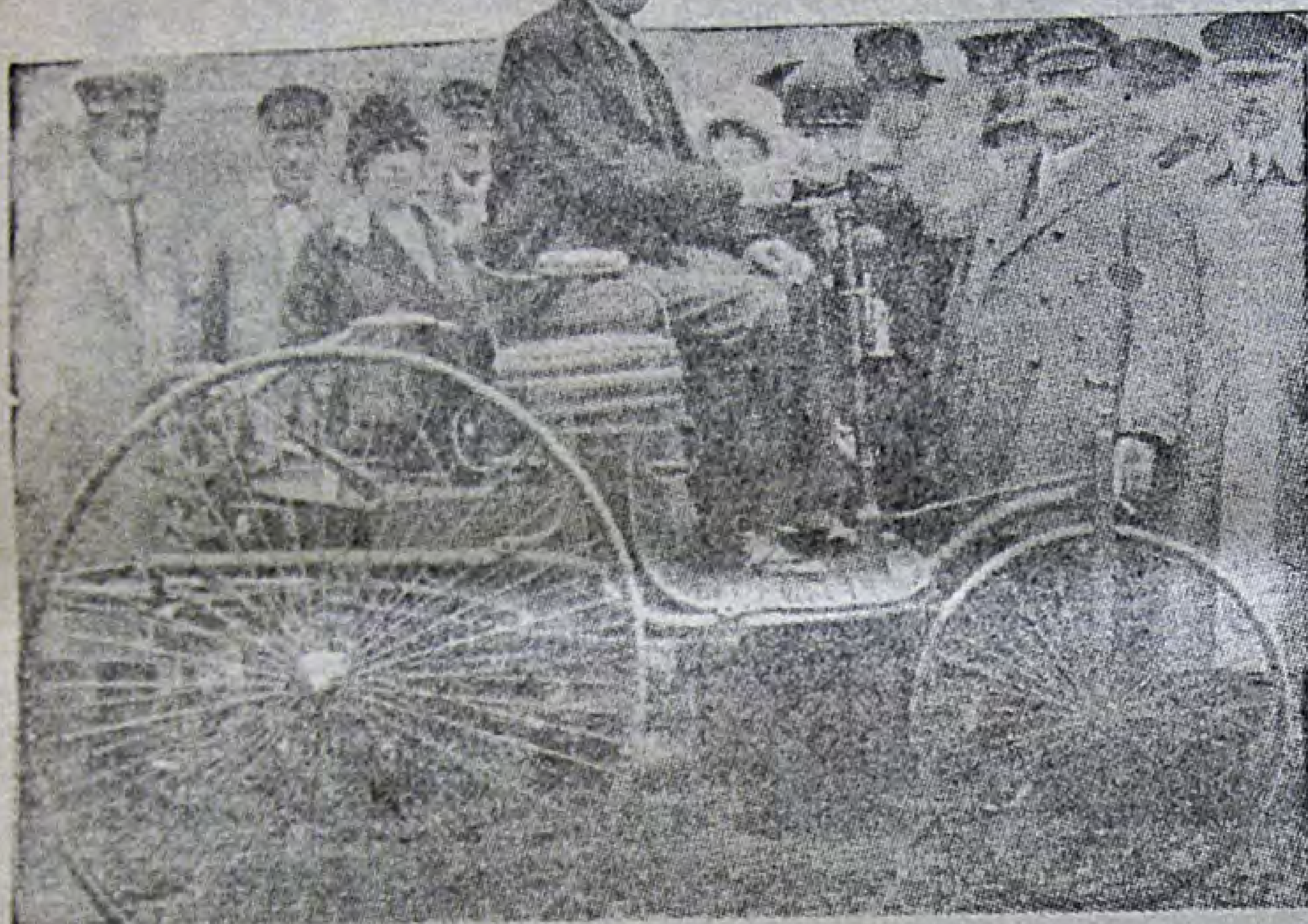
Přidáním jedné hlásky obdržíme nové slovo, rozšíříme-li toto slovo o nové písmeno, dostaneme jiné slovo. Hlásky se přidávají buď před neb za. Příklady: R. ar, var, ovar, tovar — O, ob, obr, obrat, obratel — Červ, červen, červenka — A, ta, sta, šata, pusta, kapusta — K kr, kra, král, králík, Králíky.

Slepičovka.

Před naznačené slovo se klade slepičí slabika ko. Tím vznikne jiné slovo nového významu. Příklady: kos kokos, lín, Kolín, rek, korek.

OLDŘICH SKOTAL:

Rychleji než vítr...

Jedenaosmdesátiletý Carl Benz při jubilejních slavnostech r. 1925 v Mnichově na svém prvním automobilu.

HOLD VYNÁLEZCI A KONSTRUKTÉRU AUTOMOBILU KARLU BENZOVI. — JAK BY SE GOETHE PODIVIL. — HRDINOVÉ RYCHLOSTI.

Jde život a s ním i vývoj všeho lidského podnikání kolem nás tak rychle, že jej ve kvapu vlastního osobního shonu nestačíme ani sledovat. Kdo by na příklad uvěřil, že geniální vynálezce motorismu a vlastně první budovatel zdokonalené rychlosti samostatně se pohybujících vozidel, letadel a motorových lodic dr Karl Benz se narodil právě před sto lety. A že je tomu teprve 60 let, kdy udivil svět výplodem své fantasie i své tvůrčí síly. Vždyť při pohledu na nebesa, pod nimiž krouží stovky letadel, při poslechu burácejícího hukotu automobilů anebo pancéřových bojových vozů pomyslil by každý, že k této dokonalosti se muselo dojít staletým vývojem. A přece tomu tak není!

VÍTR PROHRÁL SVŮJ ZÁVOD...

Kdysi se s oblibou říkávalo o každém, kdo dovedl mimořádnou rychlostí zdolati nějakou vzdálenost, že kvačil s „větrem o závod". Toto epitheton se přidávalo k zvěsti o výkonu marathonského běžce, s větrem o závod cválali kurýři vladařů a vojevůdců na svých koních a víme, že i d'Artagnan spěchal za svými mušketýrskými druhy tak rychle, jako by závodil s vichrem. Nuže — tento závod s větrem člověk vyhrál. Kdepak dnes závodit v rychlosti s pohyblivostí vzduchového proudu, jímž v podstatě vítr je. To by člověk leckdy přišel hodně pozdě.

CO BY TOMU ŘEKL GOETHE!

Velikán evropského myšlení i krásného písemnictví, velký přítel Čechů, Johann Wolfgang Goethe rád cestoval. I vypravil se jednou jako tajný rada knížectví výmarského na únavnou cestu do Italie. Bylo to v roce 1786. Tehdy se ovšem necestovalo ani vlaky, ani autobusy. Jedinými dopravními prostředky i na nejdelší vzdálenosti byly dostavníky. A cesta takovým vozem na tvrdých obručích přes alpské velikány nebyla zrovna příjemná, i když se postilion snažil jet poměrně rychle. Vždyť jeden dostavník táhlo dvojspřežení a někdy i trojspřežení! Přitom na stanicích pošty se unavení koně vypřahali a čerství zapřahali. Leč pro naše pomyšlení byla to cesta únavná a pomalá. A víte co napsal tajný rada Goethe při popisu této cesty? Přečtěte si se zájmem jeho líčení:

„Postilionové ujížděli až zrak i sluch přecházely. A nejvíce jsem želel, že jsem musel projet tuto nádhernou krajinu z á v r a t n o u rychlostí a za noci, jakoby v letu. Těšilo mne jen, že příznivý vítr zpíval za mnou svou melodii a přivolával mně jiné myšlenky a má přání!"

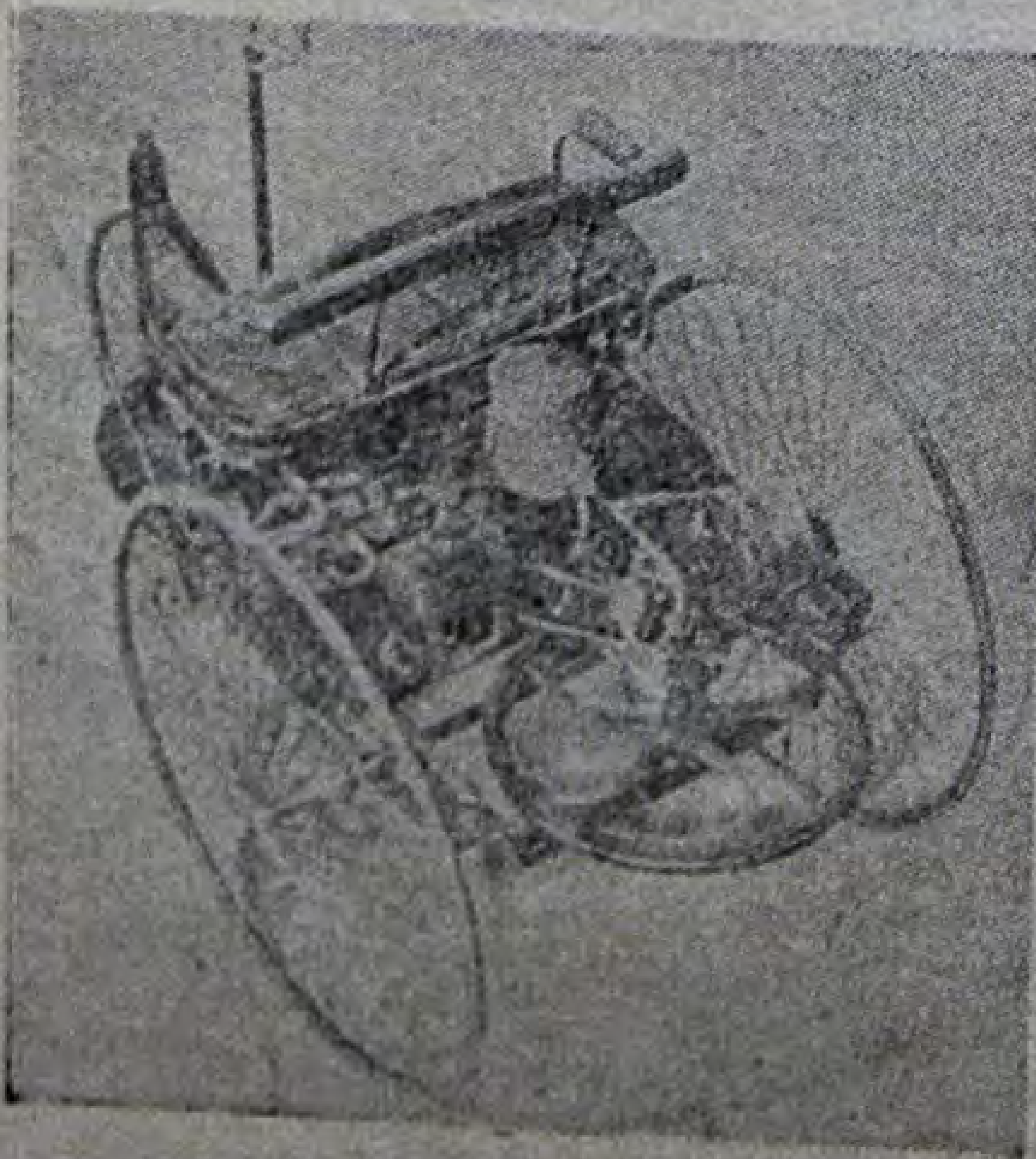
Ano, Goethovi se zdála cesta v kočáře zběsilou. Co by říkal dnes, kdyby jel mohutným šestiválcem po dokonalé dálnici a přijel třeba z Brna do Prahy za dvě hodiny?

HOLD KARLU BENZOVI.

Zásluhou motorismu přiblížil si dnes člověk vzdálenosti. Zmenšil si svět. Rychleji tvoří a rychleji žije. Čili může více za svůj život vykonat. A přece neměl první průkopník motorismu na růžích ustláno. Bude tomu letošního 25. listopadu právě 100 let, co se geniální objevitel výbušného motoru Karl Benz narodil. Spatřil světlo světa v Karlsruhe. Byl synem chudých rodičů. Pracoval zprvu jako dělník, později jako technický úředník a jako podnikavý mladý muž se vbrzku v Mannheimu osamostatnil. Již tenkrát se zabýval sestrojením vozidla, které by se samo pohybovalo. Rozhodující pro jeho smělé záměry byl rok 1878. Sestrojil tenkrát dvoutaktní plynový motor, který se již při prvních zkouškách dokonale osvědčil. V roce 1880 zkonstruoval první naprosto použivatelný dvoutaktní motor. Ale společník Benzova podniku pokusům svého druhu příliš nevěřil a z firmy vystoupil. A tak v roce 1883 Benz osaměl v nově ohlášené firmě. Byl to závod, nazývaný „Benz & Cie, rýnská továrna plynových motorů". A tu si umínil podnikavý Benz, že nebude vymýšlet a tvořit jen motory, ale také motorová vozidla, čili že své geniální nápady prakticky upotřebí. Byl to smělý podnik, neboť do té doby kdekdo pokládal peníze do podobného závodu vložené, za ztracené. S nejmenšími prostředky Benz pracoval a neumdléval. A jeho úsilí bylo korunováno zdarem. V roce 1885 objevil se na veřejnosti první motorový vůz, tříkolové vozidlo fantastického vzhledu. Je dodnes uchováváno jako historicky neobyčejně cenný doklad pionýrské práce v mnichovském museu. Vozidlo vážilo se vším všudy necelých 75 kg. Je pozoruhodné, že v témž roce ohlásil se s podobným vynálezem jiný konstruktér — Gottlieb Daimler. Karl Benz dal si svůj vynález v lednu 1886 patentovat. Nu, ale byly tu vozy a nebyli kupci. Nikdo tomuto „výstřelku Benzovy fantasie" nevěřil. Lidé se supícího vozidla lekali a žehnali se při jeho spatření křížem. Ale Benz věřil... V nouzi nejvyšší objevil se v jeho továrně Emil Roger z Paříže, který zakoupil všechnu produkci Benzových vozů pro svoji vlast.

A tu nastalo vítězné tažení. S třiceti dělníky začal Benz vyrábět stále zlepšovaná vozidla, která už stále častěji burácela na evropských cestách a silnicích a pronikla z Paříže i do Londýna a odtud pak do Ameriky. Benz se stal hrdinou svého století. Do nedávna zaujatá veřejnost počala pojednou jeho dílo pozorovat zcela jinými zraky a s úžasem. V roce 1888 byl Benzův vůz po prvé vystaven v Mnichově a získal první cenu celé výstavy a zlatou medaili jako nejvyšší vyznamenání.

Náš skromný vynálezce budoval dále. Zvětšoval svůj podnik, zvyšoval výrobu a zlepšoval motor i karoserii. Svoji firmu upravil v roce 1899 v akciovou společnost rozsáhlého významu. Sám však byl později z firmy vyřaděn, žil na odpočinku v Ladenburgu na Rýně a zemřel v roce 1929.

První vůz Karla Benze, »praotec« moderního automobilu. Snímky: Orbis.

ZNÁTE VOZY MERCEDES-BENZ?

Zajisté, a s nimi znáte i slavné jezdce, jako třeba Rosemeyera, Hermanna Langa a Rudolfa Caracciolu. Vždyť závodní vozy Mercedes-Benz jsou nesporně nejlepší na celém světě. Původ jména Benz nyní už znáte, ale málokdo ví, jak se dostalo ke značce „Mercedes". Je to prostá historie, obestřená kouzlem mladické lásky konstruktéra ke spanilé dívce: Když se v r. 1900 zabil jezdec fy Daimler W. Bauer na závodech v Turbie, počal stavět konstruktér firmy Maybach z popudu rakouského konsula Jellinka lehčí vozy Daimlerovy továrny. Zlepšil motor i chassis, zavedl automatický zplynovač a zdokonalil magnetové zapalování. Tento nový typ vozů pojmenoval po dceři konsula Jellinka „Mercedes". Jméno dívky označovalo vůz fantastické rychlosti a dokonalosti. Vžilo se. Když se pak Benzovy podniky sloučily v r. 1926 s Daimlerovými závody v Untertürkheimu, byla uvedena v život nová značka Mercedes-Benz. A tu znáte i z našich automobilových závodů.

PŘES 500 KM ZA HODINU V AUTĚ!

Jak strašlivě rychle se mění pojem „nejvyšší rychlosti". prozrazují rekordní tabulky. Ještě na začátku tohoto století znamenala průměrná rychlost Benzových vozů 30 km za hodinu něco ohromujícího. A dnes nebyl ani svět příliš udiven, když se doslechl, že Caracciola dosáhl na stroji Mercedes-Benz úžasného světového rekordu: **502.4 km za hodinu!** Tento rekord nebyl dodnes nikým překonán a jen letadla dovedou být rychlejší. Caracciola zastínil slavné anglické trojhvězdí závodníků, vpravdě legendární odvahy i průkopnické zásluhy. Byli to major Seagrave, sir Campbell a George Eyston. Začalo to vlastně v roce 1898, kdy hrabě de Chasseloup-Laubat získal první světový rekord výkonem 102 km za hod. Ale Seagrave dokázal jet v roce 1927 rychlostí již větší než 300 km za hodinu a je věru škoda, že se později tento odvážný muž na motorovém člunu zabil. Leč nahradil ho s úspěchem Campbell, jenž v roce 1932 dosáhl 400 km za hodinu. Ale ani on se dlouho netěšil ze svého výkonu, i když ho král za onen rekord povýšil do stavu šlechtického a dal mu titul lorda. Nuže, tohoto novopečeného sira překonal Eyston rychlostí 500 km za hod. A nad všemi nakonec zvítězil Rudolf Caracciola.

VÝVOJ JDE DÁLE.

S technickou dokonalostí vzrůstá i odvaha člověka. Dobře stavěné vozy snesou i neuvěřitelné rychlosti a tak odvážní mužové zvyšují rychlosti. I my Češi jsme se pokusili do vývoje automobilismu zasáhnout a ne zrovna skrovně. Po stránce konstruktérské i výrobní jsme svými továrnami Laurin-Klement, Škoda, Praga, Tatra, Zbrojovka Brno, Walter atd. získali světovou pověst. stejně jako ve stavbě a výrobě letadel. Vyrostla nám řada závodníků. z nichž nejlepší byla — žena! Ano, žena. Eliška Junková. S ní řada mužů.

Skloníme se s obdivem a úctou před moderními hrdiny závodních drah, když jsme dnes vzpomněli zásluh a díla objevitele motorismu a zakladatele téměř bájné éry vývoje rychlostí, vyvíjených a ovládaných člověkem — dra Karla Benze.

Kroužky Správného kluka

KAMARÁDŮM, KTEŘÍ VYTRVALI.

Každá myšlenka, která chce žít, musí projít ohněm zkoušek, aby ... se pevnosti a pružné síle. Nás už také není tolik jako na po... protože jsme nechali pole volnému vývoji. Zůstali jen ti chlapci ... kroužky, kteří mysleli svou činnost upřímně, zůstali však především ... kde nalezli svůj poměr ke Kuratoriu a Službě mládeže. Proč jsme ... odpadat kroužky, které by zůstaly jinak zachovány, kdybychom ... neustále vedli a nabádali? My jsme nepotřebovali kroužky, které by ... jen reklamu našemu časopisu, ale my při tom úmyslně nesamozorali ... zákazy činnost těch kroužků, které si daly divoká jména, my ... neručili jména, která dělala mládeži více ostudy. Protože na naší ... vládlo přesvědčení, že ti chlapci, kteří nejsou nakaženi merza... literaturou a falešnou západnickou romantikou, sami mezi sebou ... zjednávat pořádek a přikloní se pevně na stranu romantismu ...ného. Dnes můžeme s uspokojením k radosti všech poctivých a ...ných českých chlapců vyhlásit, že kolem Správného kluka je pod... pevné jádro chlapecké generace. Pokus na Hané, práce na ...ecku a v Polabí neomylně svědčí, že kamarádi Správného kluka ... kolem Služby mládeže a Kuratoria kruh věrných a odhodlaných ... sami odstraňují, co by jinak bylo třeba odstranit přímým zákazem. Protože nyní na mnohých místech v důsledku opatření v rámci totál... vedení války Služba mládeže se nekoná, budou se scházet chla...cké kroužky v místnostech, a to jistě nebudou chyběti ani kroužky ...vného kluka — aby tím byl udržen stálý a srdečný vztah mezi ...deží a vedoucími. Kroužky Správného kluka budou vlazeny nyní do ...ního zájmového svazku Kuratoria.

● NAŠ PROGRAM: Kroužky ...ného kluka, které existují, ...ují dále. Našim programem je ...rádství a našim slibem jsou ... „Budeme si navždycky ka... Nezradíme se a neopustí... ani ve starostech, ani v ra...ch." Zeptejte se svých otců, ... vážili ve svém životě krás... kamarádství z mládí a chtěj... vytvořit v kroužku kamará... kteří se vám nikdy v životě ...! Bojujeme společně proti ...avému a ztřeštěnému roman... Vyznáváme romantismus a ...váme dobrodružství, ale jen ...

● NAŠ VZOR A CÍL. Našim ... bude hnutí vzorných ...ů, ...ných ze stejně starých ka... hnutí budoucích vedou... české mládeže. Každý pří... kroužků Správného kluka ...de připravovat, aby se sám ... mohl stát příslušníkem vý...ného hnutí české mládeže.

● NAŠ ODZNAK. Protože stá... dochází mnoho stížností, ... chlapci z našich kroužků si dá... různé odznaky, které se k nim ..., přejeme si, aby napříště ... kroužky používaly spo... odznaku — pokud jinak ... okresní pověřenec Kura... Našim odznakem jsou tři ...enka: KSK, která si přišijte ... vyšijte na rukáv košile či ... klopu kabátu.

● VÝZVA KE KAMARÁDŮM! ... nás vaše prohlášení, že si ... kroužky dávat divoké ná... a že se vám náš název líbí ... s vámi, že nemají ho... západnické škváry. Mys... že by se mělo zakázat vydá... něco takového, jako jsou na ... „morzakory". Pro takové ... nemohu užít slova časopis ... sdělují, že naši ho... vám sdělují. Nedávno ... takového nečtou. Nedávno ... slyšel jednoho chlapce, kte... jiného hocha, že čte ... a řekl mu, že vlastně je... autoři ve skutečnosti nic ta... nezažili ani neviděli. Ten ... odpověděl, že je správné. — ... škváru se nedoporučuje ... že by tak měl jednat kaž... chlapec. Našim heslem budiž: ... dneška, kamarádi, máme dobré knihy rádi a škváry už více nečteme!"

L. Subert, Doloplazy u Olomouce, kroužek čís 4201 — „Lvíčata"

● PŮJČUJEME SI A ČTEME KNIHY. Ve Správném klukovi se budete nyní dovídat hodně o knihách. Opatřujte si u svých knihkupců knihy, které doporučujeme a pak si je půjčujte. Choďte hodně do knihoven! Ale dávejte dobrý pozor na výběr knih! Nechte si poradit od svého vedoucího, od svého učitele nebo knihovníka — čtěte jen dobré knihy!

O záhadách, o banditech,
tajných chodeb spleti,
dýkách, jedech, revolverech,
čítal Vašek, děti.

Měl už toho plnou hlavu,
spát nemohl v noci,
však když na to tatík přišel,
věděl o pomoci.

Rákoskou mu z hlavy vyhnal
všechny tyhle mordy,
tajné tlupy, tajné chodby,
loupežnické hordy.

Všechny tyhle hrozné knížky
do kamen pak vstrčil:
„Ještě jednou to přineseš...!"
Vašek jen se skrčil.

Dnes je Vašek vyléčený,
nemyslí už na to:
„Dobře jsi to tenkrát proveď,
ty můj zlatý táto!"

Josef Šefelín.

Kresby: archiv redakce.

● HANÁ JE PRVNÍ Správným klukem na Hané se nemůže stát každý, kdo odbírá náš časopis. Mladí Hanáci příslušníci kroužků Správného kluka musí dělat čest jménu svého časopisu. Haná je první oblastí, kde byl učiněn pokus o pevné vřadění kroužků Správného kluka do organisace Služby mládeže. Jsou to vybraní nejlepší chlapci ze Služby mládeže, nejmladšího věkového stupně, kteří jsou zařaděni za svou vzornou činnost do oddílů správných kluků. — Takový Hanák-správný kluk musí také něco umět a něco vědět. Již dnes se všichni připravují na zkoušky zdatnosti. Než složí tyto zkoušky, jsou teprve správnými kluky-čekateli. Až po úspěšném absolvování mohou býti teprve řádnými správnými kluky. Tyto zkoušky se skládají ze dvou částí. První část duchovní zdatnosti obsahuje všechno, co musí správný kluk vědět o svém národě a hnutí v nové Evropě. Druhá část — tělovýchovná, ukáže, jak jsou naši chlapci tělesně zdatní. Teprve po provedení zkoušek budou chlapci svými vedoucími zařaděni do elitních oddílů našich nejmladších kamarádů Služby mládeže — správných kluků na Hané. Ani zde, v oddíle správných kluků, chlapci nelenoší, ale snaží se ve svém kamarádském zápolení, aby byli ještě lepší a hodnotnější, aby později, jako nejlepší správní kluci mohli býti dále zařaděni do vzorných rojů, v nichž příslušnost musí býti pro správného kluka vyznamenáním. Ano, takoví jsou mladí Hanáci. Dnes již neplatí to „hanácké rozhébání". Dnes se mladý Hanák umí prvně tak postavit do semknutých řad ke svým kamarádům, aby bránil svou věc, jako kdokoliv jiný. Také Hanák dosáhne svých vytčených met za každou cenu. Nezáviďte Hanákům, i vy se můžete dočkat takové organisované činnosti, budete-li pracovat svorně.

— — —

Všimněte si na straně 3. reportáže o zkouškách, o nichž na tomto místě píšeme.

● CHLAPCI Z HRANICKA! Tvořte ve svých vesnicích, městečkách a městech kroužky Správného kluka, kde budete žít jako ve velké rodině, v níž je radost a pravé kamarádství domovem. — Chtějte být mezi prvními! My, starší vaši kamarádi, budeme se sžívat s vašimi drobnými radostmi i žaly, budeme mít pochopení pro vaše potřeby duševní i tělesné. Čekáme od vás, že se budete obracet na kancelář okresního pověřence Kuratoria pro výchovu mládeže v Hranicích. Poradíme vám rádi a ochotně, kterak si počínat při zakládání kroužků Správného kluka. Věříme, že budete ochotně plnit, co vám budeme ukládat, tak je to pro vaši lepší budoucnost potřeba. Pomůžeme vám slovem i skutkem. Těšíme se už na vaše návštěvy a dopisy.

Správný kluk,
časopis radostného mládí.

Vydavatel Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě. — Nákladem a rotač. tiskem Tiskových podniků Globus Brno Veveří ul. 8. — Vychází každou druhou středu. — Redakce Praha II., Senovážné nám. č. 24, telefon 210-41. — Administrace Brno, Veveří ul. 8, telefon 16.395. — Předplatné na půl roku K 6.50. Pošt. spořitelna 107.600. — Výhoda novin. sazby přiznána výn. řed. pošt. a tel. v Brně č. 1A4-80/02-1943. — Časopis je dodáván u pošt. úřadu Brno 2.

Vedoucí a odpovědný redaktor František Smrček.

Drobnohled z nepotřebné žárovkové objímky.

V dnešním návodu a v několika dalších, které budou následovati, vzal jsem si za úkol naučiti vás ze starého inventáře vytvořiti novou věc. Jako první vybral jsem drobnohled ze staré, neupotřebitelné objímky, který může být, případně i vhodným dárkem. Za neupotřebitelnou považuji takovou, která má již vnitřek zcela zničený.

Normální, amatérský drobnohled skládá se ze dvou čoček, předmětnice, která je u předmětu, který pozorujeme, a z očnice, která je u našeho oka. My použijeme silně zvětšovacích skel, ať jsou to již obyčejné lupy nebo skla ze starých brýlí vašeho dalekozrakého dědečka. Skla z brýlí musí zvětšovati, nehodí se tedy brýle člověka krátkozrakého. Myslím, že dvě zvětšovací skla se také u mnohého z vás najdou.

Postup práce drobnohledu je velmi jednoduchý. Jak vypadá hotový drobnohled, to vidíte na obr. 1. Z objímek hodí se jak normální, tak i miňonová. Na obr. 1. vidíte, že nahoře je čočka-očnice, dole předmětnice. Předmětnice je tedy umístěna v dolní části objímky. Jak je viděti na obr. 2. Odmontujete porcelánový kroužek a místo tohoto kroužku namontujete předmětnici, kterou musíte shora zadržeti nasekaným okrajem objímky, zespodu pak, jak je viděti na obr. 3., malými výstupky. Tyto výstupky uděláte nejjednodušeji tak, že vyrazíte hřebíkem asi čtyři díry do boku objímky pod čočkou.

Horní díl objímky musíte oseknouti, jak naznačeno na obr. 4., nebo je odříznete silnější lupenkářskou pilečkou. Po odříznutí je třeba místo dokonale opilovati, jak znázorněno na obr. 5. a do takto vypilovaného místa zasadíte očnici, kterou vsadíte do nástavce, jehož tvar je viděti na obr. 6. Zhotoví se z lepenky, kterou namočíte, aby se dosáhlo potřebné formy. Jak je čočka umístěna v tomto nástavci, to je zase viděti z průřezu na obr. 6.

Délka trubičky musí se vyměřiti podle síly čočky. To se provede tak, že uděláte trubičku dosti dlouhou u krku. Potom vezmete hotový drobnohled, jak jej vidíte v schematické kresbě na obr. 7. a podíváte se na nějaký předmět, na př. na hmyz a pod. Přitom povolíte závity objímky do patiny. Není-li předmět, který máte nyní zvětšený, dosti ostrý, zkrátíte trubičku, což činíte tak dlouho, až je předmět ostrý. Plnou ostrost dostanete pak uvolňováním nebo utahováním závitů objímky.

Ještě poukazuji, že platnou službu vykonaly našim klukům i čočky z kapesních svítilen.

Záhadný nápis.

O co jde? Kroužek Správného kluka Lví srdce a roj Jednička ze Služby mládeže jsou na společném letním táboře a soutěží, kdo z nich bude nejlepším rojem pospolu. Lví srdce se však setkává se svými dávnými soupeři z Rudé příšery, kroužku nezbedných kluků. Při noční hlídce zmizí dva chlapci z Lvího srdce a u ohniště po nich zbude jen přikrývka. Ale Jedničkáři spali. Kdo je pachatelem?

Pokračování

Kreslil Cermák

Sportovci 1944

LEOPOLD LÁZNIČKA.

Všichni »správní kluci« hází klackem, říkajíce tomu honosně oštěp, skákají přes potok a jiné přírodní překážky, lezou po stromech či běží o závod s hlídačem sousedovy ovocné zahrady, který je přistihl na jablkách. To vše je projev síly a mládí, teprve v pozdějších letech, když vstoupí do některého klubu, říkají tomu, že pěstují královnu sportu, lehkou atletiku.

Také malý Polda Láznička, rodák z města Žďáru na Moravě, skákal, házel, vrhal a běhal dokonce tak dobře, že předhonil i pana učitele a na spolužáky stačil, i když běžel v Baťových holínkách. Jinak svůj zájem o lehkou atletiku neprojevoval, přestože už tenkrát mu kamarádi radili, aby se dal do klubu. Projevoval nanejvýš pozornost o všechny běžce, a to ještě pouze před a po závodě mimo hřiště. A dokonce ani ve svých 17 letech, kdy přišel do Prahy, nevstoupil do žádného klubu. Teprve o tři roky později vstoupil do AC Sparty, kde se ho ujal prof. Hospes a věnoval mu svou péči a jemu vděčí Láznička za dobrou průpravu k svým pozdějším vynikajícím výkonům. Jeho nejlepší časy: 60 m za 6.8 vteřin, 100 m za 10.8, 200 m za 22.1, 300 m za 35.4, 400 m za 49.6 a 800 m za 2.03 minuty. Mimo běhy si občas hodí koulí, jeho nejlepší výkon 11.34 m, skočí do dálky 6.14 m a v disku dokonce porazil jednou svého klubového kamaráda, výborného vrhače, který dokonce porazil i našeho mistra Knotka, Kalinu výkonem 34.30 m.

Mimo atletiku rád pěstuje, přestože k tomu nemá prý žádné vlohy, lední hockey, který je mu velmi dobrou přípravou v zimě. Dále má rád jízdu na kole a jeden z našich nejrychlejších cyklistů mistr Jarda Cihlář je jeho nejmilejším kamarádem.

A dnes, kdy je jako mnoho jiných našich vynikajících sportovců totálně nasazen, přesto dokázal být naším nejrychlejším běžcem a porazit své »věčné« soupeře Paráčka, Davida a Horčici; je vidět, že i dnes ve válce pevná vůle, vytrvalost a stálý poctivý trening neklade překážek dosáhnouti těch nejlepších sportovních výkonů. A jelikož Polda Láznička běhá teprve čtyři roky — podotýkáme závodně, jelikož jeho maminka tvrdí, že běhá už od svých prvních narozenin, nejsou to jistě poslední úspěchy sympatického běžce a kamaráda a všichni »správní kluci« mu k dalším vítězstvím drží palce, jak dokázali v naší soutěži o nejlepšího sportovce, kde Láznička obsadil hned za Bicanem 2. místo.

Snímek Kuratorium

Emil Paraubský